

**T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek
Lisans Programı**

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DERS DIŞI SPORTİF
FAALİYETLERE KATILIM DÜZEYLERİ VE SORUNLARI – BURDUR,
ISPARTA, DENİZLİ ÖRNEĞİ**

Burcu SALAR

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2015

**T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek
Lisans Programı**

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DERS DIŞI SPORİF
FAALİYETLERE KATILIM DÜZEYLERİ VE SORUNLARI – BURDUR,
ISPARTA, DENİZLİ ÖRNEĞİ**

Burcu SALAR

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2015

**Bu tez çalışması 0254 – YL- 14 proje numarası ile Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi bilimsel araştırma projeleri (BAP) tarafından desteklenmiştir.**

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 08.10.2015 tarih ve 2015/11-18 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 23.10.2015 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Burcu SALAR'ın, "Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyleri ve Sorunları-Burdur, Isparta, Denizli Örneği" konulu tez çalışması Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE :
(Tez Danışmanı)

Yrd.Doç.Dr.Mehmet ŞAHİN

ÜYE :

Prof.Dr.Salih CEYLAN

ÜYE :

Yrd.Doç.Dr.Oğuzhan DALKIRAN

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezim tamamen her yerden erişime açılabilir.

23.10.2015

Burcu SALAR

ÖZET

Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyleri ve Sorunları – Burdur, Isparta, Denizli Örneği

Burcu SALAR

Bu araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin ve sorunlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Denizli, Isparta ve Burdur illerinde öğrenci olan 835 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırmada toplam 19 sorudan oluşan, Selçuk (2006) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 15.0 programında frekans ve ki-kare analizleri kullanılmıştır.

Araştırmanın sonunda, öğrencileri ders dışı spor etkinliklerine teşvik eden bireylerin başında ailenin ve beden eğitimi öğretmeninin geldiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerinde en fazla karşılaştıkları sorunların başında okuldan izin alamama, ailelerin derslere önem vermeleri ve çocuklarını spora yönlendirmemeleri, spor saha ve malzemelerinin yetersiz olmasının geldiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarında baba mesleği, ailedeki birey sayısı ve öğrencilerin cinsiyetlerinin anlamlı birer belirleyici oldukları tespit edilmiştir. Buna karşılık, anne mesleği ve sınıf değişkenlerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, bazı sosyo-demografik değişkenlerin ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım düzeylerini, beklentilerini ve amaçlarını etkileyen bir unsur olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Ortaöğretim, beden eğitimi, spor etkinlikleri, demografik değişkenler

Bu tez çalışması 0254-YL-14 proje numarası ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) tarafından desteklenmiştir.

ABSTRACT

The Participation of Extracurricular Sports Activities and Issues Level in Secondary School Students – Burdur, Isparta, Denizli Example

Burcu SALAR

In this research, curricular of secondary school students aimed to determine the level of participation in sports activities and problems. Total 835 secondary school students participated live in Denizli, Isparta and Burdur in this researches. Consisting of a total of 19 questions in the survey, Selcuk (2006) developed by questionnaire. The data obtained in the SPSS 15.0 statistical analysis of the frequency and chi-square analyzes were used.

At the end of the study, students in the course at the beginning of non-family members to encourage sports and physical education teachers came in were identified. Off course the students in sports activities can not get permission from the school at the beginning of the problems they face most families routing sports course the importance of giving and children that they, the sports field and the material has been determined that they were being inadequate. Students participating in extracurricular sports activities in the father's occupation, the number of family members and the students were found to be a significant determinant of gender. In contrast, maternal occupation and concluded that class variables, no significant effect was reached on participation in extracurricular sports activities.

As a result, some socio-demographic variables were found that high school students to extracurricular sports activity participation levels, it was found to be a factor affecting their expectations and goals.

Key words: Secondary education, physical education, sports activities, demographic variables

This thesis with 0254-YL-14 project number supported by Mehmet Akif Ersoy University Scientific Research Projects.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca bana her tŸrlŸ desteği sağlayan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN'e teőekkŸr ederim.

Burcu SALAR

Ekim, 2015

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

BİLDİRİM	5
ÖZET	6
ABSTRACT	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
TABLolar DİZİNİ	vi
BÖLÜM I	1
Giriş	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	2
1.3. Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi	4
1.6. Varsayımlar	4
1.7. Sınırlılıklar	4
BÖLÜM II	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	5
2.1. Spor Kavramı	5
2.2. Sporun Yararları	6
2.2.1. Sporun Sosyal Açıdan Yararları	6
2.2.2. Sporun Psikolojik Açıdan Yararları	8
2.2.3. Sporun Fiziksel Açıdan Yararları	9
2.2.4. Sporun Genel Sağlık Üzerine Katkıları	9
2.3. Beden Eğitimi Kavramı	10
2.3.1. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları	11
2.3.2. Beden Eğitimi Dersinin Kazandırdıkları	12

2.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri.....	14
2.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	16
BÖLÜM III.....	20
Yöntem.....	20
3.1.Araştırmanın Modeli.....	20
3.2.Araştırma Grubu.....	20
3.3.Verilerin Toplanması.....	21
3.4.Verilerin Analizi.....	21
BÖLÜM IV.....	22
Bulgular ve Yorum.....	22
4.1. Araştırmada Elde Edilen Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Bulgular.....	22
4.2. Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular.....	30
BÖLÜM V.....	49
Sonuç ve Öneriler.....	49
5.1.Sonuçlar.....	49
5.2.Öneriler.....	50
KAYNAKLAR.....	52
EKLER.....	59
Ek-1: Veri Toplama Anketi.....	59
Ek-2: Araştırma İzin Belgeleri.....	63
ÖZGEÇMİŞ.....	66

SİMGELER VE KISALTMALAR

AUBESB: Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği

SPSS: Statical Package For Social Sciences

WHO: Who Health Organization

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

VB: Ve Benzeri

F: Frekans Değeri

N: Katılımcı Sayısı

P: Anlamlılık Düzeyi

%: Yüzde Değeri

X²: Ki-Kare Değeri

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
3.1.Katılımcıların Cinsiyetlerinin Yüzdelerik Dağılımı.....	20
3.2.Katılımcıların Sınıf Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı	20
4.1.Katılımcıların Baba Meslek Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı	22
4.2.Katılımcıların Anne Meslek Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı	22
4.3.Katılımcıların Spora Başlama Yaşlarının Yüzdelerik Dağılımı.....	23
4.4.Katılımcıların Ailelerindeki Kişi Sayısının Yüzdelerik Dağılımı	23
4.5.Katılımcıların Ailelerinin Ekonomik Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı.....	23
4.6.Katılımcıların Ailelerinde Düzenli Olarak Spor Yapan Bireylerin Yüzdelerik Dağılımı.....	24
4.7.Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Desteklemelerinin Yüzdelerik Dağılımı	24
4.8.Katılımcıların Ders Dışında Katıldıkları Okul Faaliyetlerinin Yüzdelerik Dağılımı	24
4.9. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerinde Ne Gibi Değişim Olduğuna Dair Yüzdelerik Dağılımı	25
4.10. Katılımcıların Katıldıkları Spor Branşını Tercih Etme Nedenlerinin Yüzdelerik Dağılımı ..	25
4.11. Katılımcıların Ders Dışında Okul Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Ne Gibi Sorunlar Yaşadıklarının Yüzdelerik Dağılımı	26
4.12. Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Ruhsal Olarak Nasıl Hissettiklerinin Yüzdelerik Dağılımı	26
4.13. Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Fiziksel Olarak Nasıl Hissettiklerinin Yüzdelerik Dağılımı	27
4.14. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarını Teşvik Eden Kişilerin Yüzdelerik Dağılımı	27
4.15. Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıklarında Organizasyonda Karşılaştıkları Sorunların Yüzdelerik Dağılımı	28
4.16.Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarının Ne Gibi Etkiler Gösterdiğinin Yüzdelerik Dağılımı	28
4.17. Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarının Daha Verimli Nasıl Yürütülebileceğinin Yüzdelerik Dağılımı	29
4.18. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Faaliyetlerinin Sınıflarına Göre Karşılaştırılması	30
4.19. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Faaliyet Dallarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması.....	31
4.20. Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Ailedeki Kişi Sayısına Göre Karşılaştırılması.....	32
4.21. Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması	33
4.22. Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması	34

4.23. Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	35
4.24. Katılımcıların Katıldıkları Ders Dışı Okul Spor Faaliyetlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	36
4.25. Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerindeki Değişimin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	37
4.26. Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerindeki Değişimin Sınıfa Göre Karşılaştırılması.....	38
4.27. Katılımcıların Katıldıkları Spor Branşını Tercih Etme Nedenlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	39
4.28. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	40
4.29. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Yaşadıkları Sorunların Sınıfa Göre Karşılaştırılması	41
4.30. Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Ruhsal Olarak Nasıl Hissettiklerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	42
4.31. Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Fiziksel Olarak Nasıl Hissettiklerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	43
4.32. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılımlarını Teşvik Eden Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	44
4.33. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerine Katıldıklarında Organizasyonda Karşılaştıkları Sorunların Cinsiyete Göre Dağılımı	45
4.34. Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarının Yaptığı Etkilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	46
4.35. Katılımcıların Ders Dışı Spor Yarışmalarının Daha Verimli Nasıl Yürütülebileceği Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	47

BÖLÜM I

Giriş

Modern toplum hayatının insan yaşamına kattığı birçok kolaylığın ve rahatlığın yanında farkında olmadan insanlara zarar verdiği bazı yönleri de bulunmaktadır. Söz konusu yönlerin en başında da sağlık gelmektedir. Tıp biliminin sürekli olarak gelişmesiyle insanlar eskiye oranla daha uzun yaşamaktadır. Ancak bu uzun yaşanan ömrü insanlar sağlıklı ve kaliteli bir şekilde yaşayabilmekte midir? Şüphesiz hayatımızın teknoloji sayesinde kolaylaşması insanları hareketsiz bir yaşama sürüklemektedir. Hayatımızı kolaylaştıran bu teknoloji biz farkında olmadan sağlığımızla ilgili birçok şeyi alıp götürmektedir. Hareketsiz bir yaşam koşuluna alışan insanlar gittikçe daha da miskinleşmekte insanın sağlığı için gerekli olan günlük fiziksel aktivitelerden uzaklaşmaktadırlar. Bunun sonucunda da insanlarda hareketsiz yaşama bağlı olarak sağlık sorunları başlamaktadır. Örneğin vücudumuzun yakması gereken kaloriyi yakamamasından dolayı yağlanma ve kilo sorunları daha ilerisi obezite baş gösterecektir. Aşırı kiloyla çeşitli eklem ve kas rahatsızlıkları meydana gelecek, ayrıca bunlara paralel olarak kan ve damar rahatsızlıkları, dolaşım rahatsızlıkları insanlarda başlayacaktır. Belki gelişmiş tıbbın sayesinde bu insanlar göreceli olarak uzun yaşayabilecekler fakat sağlıklı ve kaliteli yaşamayacaklardır (Sahebi, 2014). Son yıllarda yapılan araştırma sonuçları da ergenlik döneminde obezite yaygınlığının arttığını göstermektedir (Altuncan, 2013; Akçam, Boyacı, Pirgon ve Dünder, 2013; Metinoğlu ve diğerleri, 2012). Aşırı kiloyla çeşitli eklem ve kas rahatsızlıkları meydana gelecek, bunun yanında kalp ve damar hastalıkları ile dolaşım rahatsızlıkları görülme oranı da artacaktır. Belki modern tıp sayesinde bu insanlar uzun yıllar yaşayabilecek, ancak sağlıklı bir şekilde yaşamayacaklardır (Sahebi, 2014). Ortaöğretim çağında bulunan bireylerin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Ders dışı spor etkinliklerine katılımı olumsuz yönde etkileyen unsurların başında ekonomik durum, tesis ve malzeme yetersizliği gibi unsurlar gelmektedir. Aile unsurunun da spora katılımı etkilediği bilinmektedir (Demirel, 2007; Kızılkaya, 2009; Kazak, 2007).

Ortaöğretim çağında bulunan bireylerin gelişim dönemlerinden kaynaklanan bazı unsurlara bağlı olarak psikolojik sorunlar yaşadıkları bilinmektedir. Bu noktada spor aktivitelerine katılım, ergenlerde saldırgan davranışların en aza indirilmesinde oldukça önemli bir role sahiptir. Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda spora katılımın saldırgan davranışları azalttığı belirtilmiştir (Kabak, 2009). Ortaöğretim çağında sosyal özelliklerin gelişiminde spora katılımın etkili bir yöntem olduğu bilinmektedir. Efe, Öztürk, Koparan, Şenışık (2008) tarafından yapılan araştırmada,

ortaöğretim çağında bulunan bireylerde (14-16 yaş grubu) voleybol çalışmalarına katılımın sosyal gelişim üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, voleybol çalışmalarının sosyal gelişimin desteklenmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim çağında bulunan bireylerin spor etkinliklerine olan ilgileri, serbest zamanlarında okul ortamında katılmak istedikleri ders dışı spor etkinlikleri ile gözlenebilmektedir. Bu nedenle ortaöğretim öğrencilerinin spora teşvik edilmeleri ve spor vasıtasıyla olumlu davranışlar sergilemeleri, onların sporu sevmelerini ve sporu yaşam tarzı haline getirebilmelerinin sağlanması, söz konusu faaliyetlerde ilgi ve ihtiyaçları kadar, karşılaştıkları sorunların çözülmesi de önem göstermektedir (Selçuk, 2006). Bu kapsamda yapılan bu çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı sportif faaliyetlere katılım düzeyleri ve sorunlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Genç bireylerin yaşamlarında spora katılımın fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Ortaöğretim kurumlarında gençlerin spor etkinliklerine katılabildikleri en önemli ders beden eğitimi ve spor eğitimidir. Ancak haftalık ders programı içerisinde beden eğitimi derslerinin oldukça düşük bir ders saatinde sahip olduğu bilinmektedir. Bu nedenle gençlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi için ders dışı spor etkinliklerine katılmaları oldukça önemlidir. Bu noktada ortaöğretim gençliği açısından öncelikli olarak ders dışı spor etkinliklerine katılım durumlarının belirlenmesi, ders dışı spor etkinliklerine katılım düzeylerini etkileyen unsurların araştırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı sportif faaliyetlere katılım düzeyleri ve sorunları bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3. Alt Problemler

1. Ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları ders dışı okul spor faaliyetleri öğrenim gördükleri sınıflara ve babalarının mesleğine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Ortaöğretim öğrencilerinin ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumları ailedeki kişi sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Ortaöğretim öğrencilerinin ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumları anne mesleğine, baba mesleğine ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları ders dışı okul spor faaliyetleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul yarışmalarına katıldıkları sürede derslerindeki değişim cinsiyetlerine öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. Ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları spor branşını tercih etme nedenleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde yaşadıkları sorunlar cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. Ortaöğretim öğrencilerinin spor yaptıklarında kendilerini fiziksel ve ruhsal olarak nasıl hissettikleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
12. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarına katılımlarını teşvik eden kişiler cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
13. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor etkinliklerine katıldıklarında organizasyonda karşılaştıkları sorunlar cinsiyetlerine anlamlı farklılık göstermekte midir?
14. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarının yaptığı etkiler cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
15. Ders dışı okul spor yarışmalarının ortaöğretim öğrencileri üzerindeki etkileri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
16. Ders dışı spor yarışmalarının daha verimli yürütülmesi ile ilgili ortaöğretim öğrencilerinin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin ve sorunlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ortaöğretim öğrencilerinde ders dışı spor etkinliklerine katılımın sağlık açısından birçok faydası olduğu için ortaöğretim öğrencilerinde ders dışı spor etkinliklerine katılım düzeyinin belirlenmesi, ders dışı spor etkinliklerine katılımı etkileyen unsurların incelenmesi ve ders dışı spor etkinliklerine katılımı etkileyen demografik değişkenlerin değerlendirilmesi önemli bir konudur. Ancak ülkemizde konu ile ilgili yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırmanın konuya ilişkin güncel bulgular ortaya koyacağı, konuyla ilgili araştırma yapan diğer bilim insanları için kaynak teşkil edeceği, ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım sorunlarına ışık tutacağı ve mevcut sorunlara ilişkin çözüm önerileri ortaya koyacağı düşünülmüştür.

1.6. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencileri sayısının güvenilir araştırma bulguları ortaya koyacak yeterlilikte olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırmada güvenilir ve geçerliliği olan veri toplama aracı kullanıldığı, verilerin analizlerinde de doğru analiz metotlarından yararlanıldığı varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin kendilerine yöneltilen anket sorularına içten, samimi ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, örneklem grubuna uygulanan anketten elde edilen araştırma bulguları ile sınırlandırılmıştır.
2. Bu araştırma, Denizli, Isparta ve Burdur illerinde 2014-2015 öğretim yılı içerisinde öğrenci olan 430 kadın ve 405 erkek olmak üzere toplam 835 ortaöğretim öğrencisi ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

2.1. Spor Kavramı

Spor kavramı ortaya ilk çıktığı yıllarda dinlenme, eğlenme, hoş vakit geçirmek için yapılan bütün faaliyetler için kullanılmakta iken, zaman içerisinde tüm dillerde yarışma, kazanma ve üstün gelme çabası için yapılan vücut faaliyetleri için kullanılmaya başlanmıştır (Karayılmaz, 2006). Günümüzde spor "vücudun fonksiyonel ve yapısal özelliklerinin geliştirilebilmesi, eklem, kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan, fizik gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü, düzenli bir şekilde hareket etmeyi öğreten etkinlikler bütünü" şeklinde tanımlanmaktadır. Bunun yanında sportif etkinlikler insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, bulunduğu yasin ve genetik kapasitesinin gerektirdiği güce ulaştırılması için rekabet olmaksızın uygulanan bir bilim dalı haline gelmiştir (Ceylan, 2008). Yazarer ve diğerleri'ne (2004) göre spor, kapsamı oldukça geniş olan bir olgudur. Çünkü spor etkinlikleri birçok bilim dalını içine alan bir kavram olup, sporun özellikle toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel olmak üzere pek çok kavram ile anıldığı bilinmektedir. Gelecekte toplumda sorumluluk yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde, kişiler arası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devam ettirilmesinde çocukluktan başlayan spor yaşamı büyük öneme sahiptir.

Diğer bir tanıma göre spor, insanların mücadele etmek, yarışmak ve eğlenceli vakit geçirmek, sağlıklı yaşama kavuşabilmek için belirli kurallar çerçevesinde maksatlı, bilinçli hareketler bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Ramazanoğlu, Karahüseyinoğlu, Demiel, Ramazanoğlu ve Altungül, 2005). Spor kavramı her alanda toplumsal yapıyı etkileyen bir olgudur. İnsanların modern yaşamın meydana getirdiği sorunlara karşın, gözlerimizin önünde gerçekleştirdikleri başarılar ne kadar büyük olursa olsun, sporun değerini yalnızca insan bedeninin elde ettiği verimle ölçmekten sakınmak gerekmektedir (Şahan, 2007). Bayraktar ve Sunay (2007) yaptığı araştırmada, sporun insanların vazgeçemeyeceği evrensel bir olgu haline geldiği belirtilmiştir. Özen, Eygü ve Kabakuş (2013) tarafından yapılan araştırmada ise spor olgusunun toplumsal açıdan büyük bir kesime hitap eden, ekonomik açıdan da oldukça büyük bir sektör haline gelen yapıya sahip olduğu belirtilmiştir.

Spor kavramı sıklıkla fiziksel aktivite kavramı ile karıştırılan, temelde birbirinden farklı anlamlara sahip olgulardır. Fiziksel aktivite günlük yaşam içerisinde gerçekleştirilen birçok aktiviteyi (merdiven çıkma, masa başı egzersiz yapma, koşma, yürüme vb.) içermektedir. Spor ise belli kurallar çerçevesinde ve birtakım amaçlar dâhilinde gerçekleştirilen

aktivitelere dir. Buna göre, profesyonel anlamda ya da serbest zamanları değerlendirme amacı ile oynanan basketbol, yüzme, futbol vb. etkinlikler spor tanımı içinde değerlendirilir. Çünkü söz konusu aktiviteler belirli amaçlar doğrultusunda ve spor dalına özgü bazı kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir (Yüksel, Hekim ve Gürkan, 2014). Spor kavramı ile sıklıkla karıştırılan diğer bir kavram ise egzersizdir. Kavramsal açıdan egzersiz, insanların yaşam tarzlarını etkileyen, tanımlayan ve insan yaşamına yön veren bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Egzersiz çalışmaları insanların istekli olarak yaptıkları fiziksel etkinlikler bütünüdür. Egzersiz çalışmaları insanların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği gibi sağlık açısından da faydaları bulunmaktadır (Solak, 2012).

Spor aktiviteleri özellikle elit düzeyde spor yapanlar açısından ele alındığı zaman, olumlu fonksiyonlarının yanında bazı olumsuz unsurları da içinde barındırmaktadır. Örgütlü ve performans odaklı biçimleri ile aşırı yüklenme, doping, kendi bedenine (sporcu olarak) ve gerçek hayatın sorunlarına (seyirci olarak) yabancılaşma, saldırganlık gibi olumsuz yanlarını göz önünde bulundurmadan sporu temel bir hak ilan etmek, modern görünümü ile "spor taraftarlığı" yapmak anlamına gelmektedir. Geçmişten günümüze aktarılırken sportif derece ve başarılar "elit", "amatör", "spor", "sporcu" kelimelerinin "yüksek kişiliğe" işaret eden gerçek anlamları, az okuyan kitlelerin ulaşamayacağı spor tarihinin detaylarında saklı kalmıştır (Yaprak ve Amman, 2009).

2.2. Sporun Yararları

Sporun yapısı gereği sahip olduğu bazı fonksiyonlar bulunmaktadır. Bunların başında her kesimden bireyin spor yapmasını sağlayarak "sağlıklı, moral değerleri yüksek, dinamik, mutlu, çalışkan, çağdaş bir toplum yaratmak ve topluma karşı görev ve sorumluluklarını bilen, ahlaklı, erdemli ve fazilet örneği nesiller yetiştirmek ve toplumun her kesimini dinamik, zinde, yüksek moralli ve mutlu tutma" gelmektedir (Küçük, 2012). Sporun yararlarına ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

2.2.1. Sporun Sosyal Açısından Yararları

Spor etkinliklerine katılımın sadece fiziksel ve motorsal açıdan değil, aynı zaman da psiko-sosyal açıdan da gelişimin desteklenmesine katkı sağladığı bilinmektedir (Keskin, 2014; Salar, Hekim ve Tokgöz, 2012). Spor ile bireyler başkalarına ve oyun kurallarına saygıyı göstermeyi öğrenir, başarı ve başarısızlığı kabullenmeyi öğretir, hoşgörü ve işbirliği gibi dayanışma duygularını geliştirir. Spor heyecan, sevinç, üzüntü gibi duygular yaşatarak bireylerin kendine güven duygularının gelişmesine yardımcı olur. Yine spor ile birlikte bireylerde dikkat etme, düşünceyi bir noktada toplama, problem çözme, üretken olma, hayal

gücünü kullanma, kurallara uyma ve pratik zekâyı kullanma gibi özellikleri geliştirirler (Şahan, 2007). Literatürde yer alan araştırma bulguları da (Bailey, 2006; Esatbeyoğlu ve Karahan, 2014) spora katılımın genel olarak sosyalleşmeye katkı sağladığı ve sosyal gelişimi desteklediği düşüncesini desteklemektedir.

Spor etkinliklerinin sosyal bir boyuta sahip olmasının temelinde sporun sahip olduğu bazı özelliklerin etkili olduğu düşünülebilir. Örneğin, spor etkinlikleri ile insanlar diğer bireylerle sosyal ilişkiler içine girmektedirler. Yine spor etkinlikleri ile insanlar sahip oldukları dar dünyadan çıkarak başka insanların görüş, düşünce ve inançlarına da saygı duymayı öğrenmektedirler. Bu durum aynı zamanda insanların spor vasıtasıyla yeni dostluklar kurmalarına, mevcut dostluklarını da pekiştirmelerine katkı sağlamaktadır. Sportif müsabakalar ele alındığı zaman, her müsabakada taraftar kitlelerinin iç içe olduğu ve insanlar arasında kaynaşmanın sağlandığı görülmektedir. Dolayısıyla spor etkinliklerinin sosyal bir bütünleştirici olduğunu söylemek beklenen bir sonuçtur (Aksoy, Bakış ve Ünveren, 2012).

Kara'ya (2006) göre, sosyal bir olay niteliğine sahip spor ve beden eğitimi faaliyetleri, bedensel ve ruhsal bir eğitim ortamı olarak değerlendirmek mümkündür. Kişilerin sosyalleşmesine yardımcı olan, sosyal ilişkilerin ve toplumun sosyal yönden kalkınmasında rol oynayan eğitim programları, insan unsurunun niteliğini geliştirip, üretimde ve uygarlık yarışında daha başarılı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Keskin (2014) tarafından yapılan araştırmada, spora katılımın özellikle küçük yaşlarda sosyal gelişimin desteklenmesine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu nedenle küçük yaş grubunda bulunan bireylerin sosyal gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla spor etkinliklerine yönlendirilmelerinin önemli bir husus olduğu vurgulanmıştır.

Sosyal gelişim açısından ele alındığı zaman, spor etkinliklerine katılımın kişilik gelişimine katkıları olduğu bilinmektedir. Literatürde spora katılımın kişilik üzerine etkileri şu şekilde sıralanmıştır;

- Spor karakterin şekillenmesine yardımcı olur.
- Takım sporlarına katılım insanların işbirliği yapma becerilerini geliştirir.
- Bireysel sporlara katılım kişisel disiplinin gelişimini destekler.
- Spor etkinlikleri insanların erkekçe mücadele etme becerilerini geliştirir.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerindeki serbestlik ve zorunlu olmayış öğrenci-öğretici ilişkilerini geliştirerek, katılımcıların sosyalleşme sürecini kolaylaştırır.
- Tehlikeli antrenmanlar yapmak insanların cesaretini artırır.

- Bazı spor dalları yüksek iletişim becerilerini gerektirmektedir. Özellikle bedensel temasın olduğu spor dallarında bu durum daha belirgin ortaya çıkmaktadır.
- Spor etkinliklerine katılım ile insanlar saldırganlık dürtülerine doğal yol ile sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğrenirler (Küçük ve Koç, 2004).

Bulgu (2013) tarafından yapılan araştırmada, spora katılımın sosyalleşme sürecinde insanlara sağladığı faydalar sıralanmıştır. Buna göre, sosyalleşme sürecinde sporun yararlarının başında saygınlık kazanma, arkadaş edinme, grup üyeliğini ve dayanışmayı öğrenme, düzen ve disiplin edinme, sağlıklı bedene sahip olma, kendine güven kazanma, kurallara saygılı olmayı öğrenme, mücadele etmeyi öğrenme, bedenini tanıma, rakibe saygılı olmayı öğrenme ve saldırganlık duygusunda azalmanın geldiği belirtilmiştir.

2.2.2. Sporun Psikolojik Açıdan Yararları

Spora katılım insanların yaşamlarını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmesi için gerekli olan en önemli unsurlardan biridir. Spora katılımın fiziksel sağlığa olan katkıları kadar, ruhsal anlamda da birçok olumlu katkısı bulunmaktadır. Literatürde yer alan araştırmalarda düzenli sporun kişileri iyi bir fiziksel görünümün yanında, kalp ve damar rahatsızlıkları başta olmak üzere birçok fiziksel rahatsızlıktan da uzak tuttuğunu göstermiştir. Bunun yanında sporun insan vücudunda biriken negatif enerjiyi atmasında ve bu negatif enerjinin yaratabileceği stres, öfke, saldırganlık, şiddet gibi davranış şekillerinin önlenmesinde de etkili olduğu belirtilmektedir (Şenyüzlü, 2013). İnsanların sahip oldukları psikolojik sorunların arttığı, özellikle toplumsal yapı içerisinde insanların saldırgan davranışlarında artış gözlemlendiği bilinmektedir. Saldırganlığın ister fiziksel isterse de psikolojik olarak uygulanıyor olması ve bunun sonucunda karşıdaki insana zarar vermesi tasvip edilemez bir durumdur. Bu söz konusu olumsuz davranış biçiminin her bireyde az ya da çok var olduğunu da bilinmektedir. Ancak saldırgan davranış biçimlerinin ortadan kaldırılması ya da daha az bir seviyeye indirgenmesinde beden eğitimi ve sporun önemli olduğunu ve özellikle sosyal açıdan gelişimin en yoğun şekilde yaşandığı ergenlik döneminde önleme çalışmalarıyla desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Şahan, 2007).

Spor etkinliklerinin psikolojik sağlık üzerine etkilerinin incelendiği araştırmalar değerlendirildiği zaman, yapılan araştırmalarda genellikle spor etkinliklerinin psikolojik sağlamlık üzerine etkilerinin değerlendirildiği, bunun yanında olumsuz psikolojik tutum ve davranışların azaltılmasında sporun koruyucu rolünün ele alındığı görülmektedir. Yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiği zaman, genel olarak spora katılımın psikolojik sağlığı koruduğu görülmektedir (Hinkley, Teychenne, Downing, Ball, Salmon ve Hesketh, 2014; Şahin, Yetim ve Çelik, 2012; Peluso ve Andrade, 2005). Yapılan bazı bilimsel çalışmalar

spora katılımın depresyon oluşumunu önlediğini veya depresyonun etkilerini azalttığını göstermektedir. Bunun yanında spor etkinliklerinin stres oluşumunu en aza indirdiği, strese karşı direnci geliştirdiği, kişinin kendisini daha iyi hissetmesine katkı sağladığı belirtilmektedir (Akyol, Bilgiç, Ersoy, 2008).

2.2.3. Sporun Fiziksel Açıdan Yararları

Spora katılımın en temelde fiziksel gelişim ve sağlık üzerine çeşitli faydaları bulunmaktadır. Çünkü uygulanan fiziksel hareketlerde eklem ve kaslar aktif rol oynarken kemikler pasif rol oynamaktadır. Dolayısıyla düzenli olarak yapılan spor etkinlikleri fiziksel gelişimi desteklemekte olup, spor yapan ve yapmayan bireyler arasındaki fiziksel gelişim ve vücut yapısı farklılıkları kolay ayırt edilebilmektedir (Açak, 2006). Spora katılımın fiziksel yapı üzerine olumlu etkilerinin başında beden kitle indeksindeki azalma gelmektedir. Ortaöğretim çağında bulunan gençler üzerinde yapılan bir araştırmada, katılımcıların %14,72'sinin kilolu, %4,1'inin ise şişmen oldukları tespit edilmiştir. Aynı çalışmada beden kitle indeksi ile spora katılım arasında anlamlı bir ilişki olduğu, elde edilen bulgulara göre fiziksel olarak daha aktif olan katılımcıların beden kitle indeksi değerlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Aksoydan ve Çakır, 2011). Fiziksel sağlık açısından ele alındığı zaman spora katılımın sağladığı faydalardan birisinin de kemik sağlığının korunması ve geliştirilmesi olduğu belirtilmektedir. Yapılan araştırma bulguları genellikle spora katılımın kemik sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğu görüşünü desteklemektedir (Saravi ve Sayegh, 2013; Heideman ve diğerleri, 2013).

2.2.4. Sporun Genel Sağlık Üzerine Katkıları

Son yıllarda yapılan araştırmalarda hareketsiz yaşam tarzının obezite başta olmak üzere bazı sağlık sorunlarına neden olduğu (Vandewater, Shim ve Caplovitz, 2004), buna karşılık fiziksel olarak aktif olmanın bazı sağlık sorunlarının oluşumuna engel olduğu (Laurson, Lee, Gentile, Walsh ve Eisenmann, 2014; Menteş, Menteş ve Karacabey, 2011), sağlık kalitesinin artırılmasına destek sağladığı tespit edilmiştir (Dalton, Wilson, Evans ve Cochrane, 2015; Soyuer F ve Soyuer A, 2008). Bu nedenle son yıllarda dünyanın birçok ülkesinde insanlar sağlıklı ilişkili yaşam kalitelerini arttırmak için bazı yollara başvurumaktadırlar. Sağlıklı bir yaşama sahip olmanın temelinde beslenme ile birlikte fiziksel aktivite ve spor etkinliklerine katılımın geldiği bilinmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından hazırlanan rapora göre, sedanter yaşam tarzı dünya çapında yılda 1.9 milyon kişinin ölümüne neden olmaktadır. Ayrıca dünya çapında meme kanseri, kolon kanseri ve diyabet vakalarının yaklaşık olarak %10-16'sına ve kalp hastalıklarının %22'sine sedanter yaşam tarzının neden

olduğu belirtilmiştir (Akyol, Bilgiç ve Ersoy, 2008). Bu kapsamda genel sağlık düzeyinin korunması ve bazı hastalıklara yakalanma riskinin en aza indirilmesinde spora katılımın oldukça önemli olduğu belirtilmektedir (Johannesson, Ringstrom, Abrahamsson ve Sadık, 2015). Ayrıca yapılan bazı araştırma bulguları kanser gibi ağır hastalıklarda bile tedavi sürecinde spora katılımın sağlıkla ilişkili yaşam kalitesini arttırdığını göstermektedir (Speyer, Herbinet, Vuillemin, Briançon ve Chastagner, 2010).

Spora katılımın sağlık üzerine olumlu etkilerinin başında kalp sağlığının korunması ve desteklenmesinin geldiği söylenebilir. Nitekim yapılan araştırmalarda, spora katılımın kalp rahatsızlıklarından dolayı ölüm riskini %42 gibi ciddi bir oranda önlediği tespit edilmiştir (Blair ve diğerleri, 1995). Yine dolaşım sistemi açısından önemli bir sağlık riski olan hipertansiyonun önlenmesinde spora katılımın oldukça yararlı olduğu bilinmektedir. Hatta yapılan araştırma sonuçları, spor etkinliklerine katılım ile kan basıncında sağlanan düzelmelerin ilaç tedavisi ile sağlanan düzelme ile paralellik gösterdiği sonucunu ortaya koymuştur (Sağlam, Güçlü, İnce, Savcı ve Arıkan, 2008).

Spor etkinliklerine katılım fazla kilolu veya obez olan bireylerde vücut ağırlığının normal sınırlar içerisinde kalmasına, uygun diyet ve spor birleştirildiği zaman kilo kaybının sağlanmasına, kas dokularını koruyarak ve yağ kaybını artırarak vücut bileşimini geliştirmeye yardımcı olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda özellikle karın bölgesindeki yağlanmanın önlenmesinde spora katılımın etkili bir formül olduğu belirtilmiş, sadece diyet tedavileri ile kıyaslandığı zaman spora katılımın obezite ile mücadele açısından daha etkili sonuçlar ortaya koyduğu belirtilmiştir. Bunun yanında obeziteye paralel olarak ortaya çıkma olasılığı yüksek olan tip 2 diyabetin önlenmesinde de sporun koruyucu bir rolü olduğu vurgulanmaktadır (Akyol, Bilgiç ve Ersoy, 2008).

2.3. Beden Eğitimi Kavramı

Beden eğitimi, bireyin fiziksel, duyuşsal ve bilişsel gelişimini, bulunduğu yaş grubuna uygun genetik kapasitesinin gerektirdiği verim gücüne ulaşabilmesi için yapılan etkinlikler bütünüdür. Ayrıca beden eğitimi, bireyin fiziksel sağlık ve becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel unsurlara dayalı oyunlara, spor etkinlikleri ve çalışmaların tümünü olgunlaştırıp geliştiren, en az yorgunluk vererek en çok fayda sağlayan spor faaliyetlerini içerisine alan eğitim birimidir (Bal, 2010). Diğer bir tanıma göre beden eğitimi, insanların sağlıklarını, karakter oluşumlarını, moral verimliliğini arttıran, milli yönden güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan varlığı ile doğrudan ilgili etkili bir eğitim faaliyeti olarak tanımlanmıştır (Aras, 2013). Literatürde beden eğitimine ilişkin olarak aşağıdaki tanımlara da yer verilmiştir;

Beden eğitimi; organizmanın fonksiyonel ve yapısal özelliklerinin geliştirilebilmesi, kasların ve eklemlerin hem kontrollü hem de dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan, bedensel gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, buna paralel olarak organların kontrolünü, düzenli bir şekilde hareket etmeyi öğreten faaliyetler bütünüdür (Ceylan, 2008).

Beden eğitimi; spor, oyun ve jimnastik gibi eğitsel bedensel hareketleri içeren bir kavram olup, bedensel içerikli hareketler ile bedenin eğitilmesidir (Açak, 2006).

2.3.1. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Eğitimin temel amacı insanların sahip oldukları birtakım gizli güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak, gizli güç ve yeteneklerin en üst düzeyde geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Öğrencileri fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönleri ile bir bütün olarak yetiştirmek çağdaş eğitimin temel ilkelerinin başında gelmektedir. Son yıllarda modern eğitim anlayışına uygun olarak hedeflerin gerçekleşmesi bireyin, zihinsel eğitiminin yanında, bedensel açıdan eğitimi ile mümkündür. Bu noktada temel hareket becerilerini öğrenme ve hareket becerileri ile öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi dersi, genel eğitim faaliyetlerinin vazgeçilemez bir parçasıdır (Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006). Türk Milli Eğitim sistemi içerisinde ise beden eğitimi dersinin temel amaçları şu şekilde sıralanmıştır.

- Atatürk'ün ve düşüncelerinin beden eğitimi ve spor hakkındaki söylediği sözleri açıklayabilmeyi sağlamak,
- Vücudun tüm organ ve sistemlerini seviyesine uygun biçimde güçlendirebilme ve geliştirebilmeyi sağlamak,
- Kas-sinir ve eklem koordinasyonunu geliştirebilmek,
- İyi duruş (postür) alışkanlığı edinebilmeyi sağlamak,
- Beden eğitimi ve spora ilişkin temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları edinebilmeyi sağlamak,
- Ritim ve müzik ile birlikte hareketler edebilme,
- Halk oyunları gibi temel hareket becerilerini edinmek, edindiği becerileri uygulama konusunda istekli olmayı sağlamak,
- Beden eğitimi ve spor aktivitelerinin sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirme noktasında istekli olmayı sağlamak,
- Temel sağlık kuralları ve ilkyardım ile ilgili beceri, bilgi, tavır ve alışkanlıkları edinebilmeyi sağlamak,
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme gibi özelliklerin gelişmesini sağlamak,

- Kendine güven duyma düzeyini arttırmak ve çabuk karar verebilmeyi sağlamak,
- Dostça yarışma ve oynama, kazananı tebrik etmeyi öğrenme, kaybetmeyi kabullenme ve haksızlık ve hilelere karşı gelmeye sağlamak,
- Demokratik yaşamın gerektirdiği tavır ve davranışların edinilmesine katkı sağlamak,
- Devlet kaynakların iyi bir biçimde kullanma ve koruyabilmeyi öğretmek,
- Spor tesis, malzeme ve araçları hakkında yeterli bilgiye sahip olmayı ve bu araçları kullanmayı öğretmek (Açak, 2006).

2.3.2. *Beden Eğitimi Dersinin Kazandırdıkları*

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği'ne (AUBESB) göre beden eğitimi derslerinin öğrencilere kazandırdıkları şu şekilde sıralanmıştır;

- Beden eğitimi dersini alan birey; sağlıklı bir yapıya sahip olmanın yanında sağlıklı bir tüketici olur ve zararlı alışkanlıklardan kaçınır,
- Beden eğitimi dersini alan birey; dinleme becerisi ile kendine güvenme duygularını geliştirir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; bazı fiziksel aktiviteleri gerçekleştirmek için zorunlu olan becerileri öğrenir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; fiziksel devamlılığın farkında olma duygusunu geliştirir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; belirli bir ustalık gerektiren hareket becerileri geliştirir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; bedeninin temel fonksiyonel ve yapısal özelliklerini öğrenir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; spor faaliyetlerindeki kuralları değerlendirmeyi, uygulamayı ve kuralların temel özelliklerini öğrenir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; temel hareket ve oyun becerilerine ek olarak sporsal hareketler ile ilgili temel becerilerini geliştirir,
- Beden eğitimi dersini alan birey; düzenli fiziksel aktivitenin önemini kavrar ve sağlığını geliştirme yollarını öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; hareketlerin temel niteliklerini ve estetik özelliklerini kavramayı öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; kişilik becerilerinin gelişmesi için gerekli özeni gösterir (Heper, 2012).

Açak'a (2006) göre, beden eğitimi faaliyetleri ve düzenli olarak spora katılım insanlara şu faydaları sağlamaktadır;

- Beden eğitimi ve spora katılım solunum sisteminin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yapılan bazı araştırma sonuçları, egzersiz yapan bireylerin solunum sistemlerinin herhangi bir spor etkinliğine katılmayan bireylerden daha iyi çalıştığını ve daha sağlıklı olduğu göstermektedir.
- Beden eğitimi ve spora katılım fiziksel dayanıklılığın geliştirilmesinde oldukça etkilidir. Dayanıklılık düzeyinin geliştirilmesine paralel olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım yorgunluğa karşı direnme gücünün de geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spora katılım ile sürat ve çabukluk performansının gelişimi desteklenmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve spor faaliyetleri sürat ve çabukluk iş yapma kapasitesinin gelişimine ve enerji metabolizmasının düzenlenmesine katkı sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spora katılım ile fiziksel ve yapısal hareketlilik düzeyi gelişmekte, esneklik performansında artış meydana gelmektedir.
- Beden eğitimi ve spora katılım nöromüsküler sistemin daha hızlı uyarılmasına katkı sağlamakta olup, buna paralel olarak vücut reflekslerinin daha iyi çalışmasına katkı sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spora katılımdan bireylerin cinsel yaşam, üreme ve bazı hormonal özellikleri üzerine olumlu yönde etkilemektedir (Açak, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ise beden eğitimi dersleri ile amaçlanan kazanımları şu şekilde sıralanmıştır;

- Öğrencilerin bazı fiziksel etkinlik ve spor dallarına özgü hareket becerilerini geliştirir.
- Öğrenciler hareket kavramını ve hareketlerin temel ilkelerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanmayı öğrenirler.
- Öğrencilerin hareket stratejilerini ve tekniklerini çeşitli fiziksel aktivitelerde ve sporlarda kullanmalarına katkıda bulunur.
- Öğrencilere sağlıklı yaşama ilişkin fiziksel etkinlik ile spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
- Öğrenciler sağlıklı olma ve sağlıklarını geliştirme için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılmaya başlarlar.
- Öğrenciler beden eğitimi ve spora ilişkin kültürel birikimleri ve değerleri kavrarlar.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor vasıtasıyla öz-yönetim becerileri gelişir.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor vasıtasıyla sosyal becerileri gelişir.

- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor vasıtasıyla düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar (MEB, 2013).

2.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri

Ortaöğretim döneminde bulunan bireyler gelişim dönemi açısından ergenlik döneminde bulunmaktadır. Bu kapsamda aşağıda ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel, zihinsel ve kişilik gelişimlerinin değerlendirilmesinde "ergenlik" dönemindeki gelişim özellikleri dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim çağları, bireyin fiziksel gelişiminin meydana getirdiği cinsel ve psiko-sosyal olgunlaşma ile başlayan ve bireyin bağımsızlığını, kimlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini kazandığı zaman sona eren bir dönemdir. Bu dönemde biyolojik gelişimin göstergesi iskelet sistemindeki hızlı büyümedir (Derman, 2008). Palaz, Tekgül, Karademirci ve Öngel'e (2012) göre, bu dönem fiziksel açıdan gelişme (büyüme), cinsel ve psiko-sosyal açıdan olgunlaşmanın gerçekleştiği, çocukluk döneminden erişkinliğe geçiş dönemi olarak değerlendirilmektedir. Bu dönemin en belirgin özelliklerinin başında hızlı fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimlerin gözlenmesi gelmektedir. Bu nedenle ergenlik dönemini içine alan ortaöğretim çağları gelişim dönemleri içinde en önemli evrelerden birisi olarak dikkate alınmalıdır.

Ortaöğretim çağındaki birey geçmiş yaşamına kıyasla somut işlemler dönemindeki kazanımlarının üstüne yeni kazanımlar elde etmeye başlamaktadır. Bu durum, bireyin daha üst düzeyde dengelere ulaşmasını mümkün kılmaktadır. Bu dönemdeki birey çocukluk dönemindeki düşünce yapısı ile kıyaslandığı zaman somut gerçeğe daha yakından bağlıdır. Ortaöğretim çağındaki bireyler bir problemle karşılaştıkları zaman öncelikli olarak söz konusu problemle ilgili gerçek ya da olası durumları içeren hipotezler oluşturmaktadır. Böylece birey problemin olası tüm açıklamalarını, özelliklerini değerlendirmekte ve gerçekte var olanın, o durum ya da gerçeklikle ilgili olası açıklamalardan sadece biri olduğunu bilmektedirler. Böyle bir yaklaşım içerisinde bulunan birey sadece bu çeşit bir varsayımsal analiz yaparak hipotezini doğrulayacak deneysel bilgiye ulaşmaya çalışmaktadır (Ahioğlu-Lindberg, 2011).

Bu dönemde bireyin olasılıklı düşünme becerisi gelişmektedir. Düşünce yapısı esnek bir hal almaktadır. Birey karmaşık durumların üstesinden gelmekle beraber; tecrübe düzeyi nicelik açısından yetişkinden daha düşüktür. Birey 15 yaşlarına geldiği zaman zihinsel açıdan olgunluğa ulaşmakta ve bilişsel faaliyetleri en üst düzeye çıkmaktadır (MEB, 2011).

Ergenlik döneminin ilk yıllarında fiziksel gelişim hızlı olduğu için bireyler genellikle bedenleri ile ilgilenme ve beden uyumları hakkında düşünmeye yönelirler. Ayrıca ergenlerin çoğunluğu bedensel değişikliklerle baş etme çabası içine girerler. Bu dönemde ergenlerin beden imgeleri şekillenmeye, cinsel gelişimleri hızlanmaya başlamaktadır. Bu nedenle birey toplum içerisinde kadın ve erkek kimliğini algılamaya başlamaktadır. Buna paralel olarak birey cinsiyet rollerini edinmeye başlamaktadır. Cinsiyete özgü rollerin benimsenmeye çalışması ile birlikte birey toplumsal cinsiyet rollerini içselleştirmekte ve cinsel kimlik kazanma yoluna gitmektedir. Yine bu dönemde arkadaş ilişkileri önem kazanmaya başlamaktadır. Birey genellikle arkadaş gruplarından etkilenerek hayatını, ilgi alanlarını ve giyim tarzını şekillendirmektedir (Derman, 2008).

Kişilik, insanların doğumdan sonra geliştirdikleri ve bireyi başkalarından ayıran bir özelliktir. Kişilik olgusu bireyin duygusal, sosyal, zihinsel ve fiziksel özelliklerinin süreklilik gösteren yönlerini içermektedir. Kişilik özelliklerinin gelişimi hakkında literatürde birçok kuram oluşturulmuştur. Kişilik ile ilgili kuramların ortak yönleri özellikle ilk 5-6 yılın, kişiliğe olan etkisinin büyük olduğu görüşüdür. Doğumdan itibaren genetik özellikler ve çevresel faktörlerin etkileşimi uzun bir büyüme-gelişme sürecinde kendine özgü bir kişilik ortaya çıkarmaktadır. Toplumla çatışma yaşamadan temel gereksinimlerini karşılayabilen insanların psikolojik bakımdan sağlıklı kimseler oldukları belirtilmektedir (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012).

Ortaöğretim çağındaki bireylerin sosyal bir kişilik yapısına sahip olmaları, kişinin kendi toplumunda yaşamını sürdürebilmesi için talep ettiği minimum öğrenmeyi üreten bir süreçtir (Derman, 2008). Yine ortaöğretim döneminde kişiliğin gelişiminde kimlik ve benlik gelişiminin önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu dönemde fiziksel ve psikolojik gelişim ile şekillenmeye başlayan kimlik algısı, gençlik dönemine geçişle beraber benlik algısının da gelişmesine katkı sağlamaktadır (Asutay ve Atik, 2012). Bu dönemde kimlik algısında ve kimlik oluşumunda sorun yaşamayan bireyler herhangi bir kimlik karmaşası yaşamadan hayatlarına devam ederler. Ancak bu dönemde kimlik problemi yaşayan insanlar ilerleyen yıllarda kimlik karmaşası yaşamaktadırlar (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Ortaöğretim yıllarını içerisine alan 15-18 yaş döneminde birey farklı bir kişilik yapısına sahip olma, ebeveynlerden ayrışma, ebeveynlere kendini kabul ettirme çabası içerisine girmektedir. Ergenlerin aile içerisinde sergiledikleri bu tutum aile içi çatışmayı da beraberinde getirmektedir. Akran ilişkiler ve duygusal deneyimlerdeki artış nedeniyle bireyde iç yaşantıları inceleme ve günlük tutma gibi alışkanlıklar gözlenmeye başlamaktadır (Derman, 2008).

2.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin üçte birinin düzenli spor yapma alışkanlıklarının bulunmadığı, bu kapsamda ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin fiziksel olarak aktif olmalarına engel olan alışkanlıklara yöneldikleri, hatta öğrencilerin bir bölümünün beden eğitimi derslerinde bile terleyecek düzeyde spor yapmadıkları belirtilmiştir (Kara, Hatun, Aydoğan, Babaoğlu ve Gökalp, 2003).

Şimşek ve diğerleri (2005) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, öğrencilerin fiziksel aktivite ve spora katılım düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım düzeylerinin düşük olması ile öğrencilerdeki obezite sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunabileceği belirtilmiştir.

Gümüş, Bulduk ve Akdevelioğlu (2011) tarafından yetiştirme yurtlarında kalan ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin düzenli spor yapma alışkanlıklarının bulunmadığı, buna paralel olarak katılımcıların fiziksel aktivite düzeylerinin de düşük olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu durumun ortaöğretim öğrencilerinde bazı sağlık sorunlarını da beraberinde getirebileceği belirtilmiştir.

Aksoydan ve Çakır (2011) tarafından yapılan araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin %79'unun düzenli olarak spor yapmadıkları ve inaktif bir yaşam tarzına sahip oldukları tespit edilmiştir. Aynı araştırmada spora katılan ve fiziksel olarak aktif olan ortaöğretim öğrencilerinin oranının sadece %6,6 olduğu belirlenmiştir. Akman, Tüzün ve Ünalın (2012) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada ise, öğrencilerin %49,7'sinin düzenli olarak spor yapma alışkanlığının bulunduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrencilerin ortalama olarak haftada iki gün düzenli spor yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaöğretim çağında bulunan öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada, katılımcıların yarısına yakın bir kısmının düzenli olarak fiziksel aktiviteye katıldıkları, ancak tüm katılımcıların fiziksel aktiviteye katılma sürelerinin haftada yaklaşık iki gün olduğu belirtilmiştir (Akman, Tüzün ve Ünalın 2012).

Çocuk ve gençlerin spora katılımlarının önündeki engellerin başında zaman yetersizliği ve aile faktörü gelmektedir. Yapılan çeşitli çalışmalarda da bu iki faktörün spora katılımı etkileyen unsurların başında geldiği belirtilmiştir (Demirel, 2007). Ailenin ekonomik yapısının çocukların spora katılımında doğrudan bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Kızılkaya, 2009). Özellikle günümüzde çocukların ve gençlerin sınavlara yönelik bir hayat tarzına sahip

olmaları hem okul dışı dershaneye gitme sürelerini uzatmakta hem de ders dışı boş zamanlarının yetersiz olmasına neden olmaktadır. Bu durum çocukların ve gençlerin spora katılımlarının önündeki en önemli engellerden birisi olarak görülmektedir. Bunun yanında ailelerin çocuklarından sınavlarda yüksek puan beklentileri ve çocuklarının geleceği için kaygı duymaları, çocuklarını spora yönlendirmelerine engel olan diğer bir unsurdur. Çünkü aileler sporu gereksiz bir uğraş ve çocuklarının geleceğine olumlu katkı yapmayacak bir olgu olarak görmektedirler. Bunun yanında çocuklarını aşırı baskı altında yetiştiren ailelerin çocuklarının da spora katılım konusunda bazı zorluklar yaşadıkları bilinmektedir (Kazak, 2007; Kızılkaya, 2009).

Spora katılımı etkileyen en önemli faktörlerin başında sosyal yapı ve sosyo-ekonomik özellikler gelmektedir. Sosyal yapı bireylerin doğup büyüdüğü çevre, anne, baba, kardeş, akrabalar, okul çevresi, arkadaş grupları ve bulunduğu yerin coğrafi yapısını, ekonomik yapıda gelir düzeylerini nereden ve nasıl sağladığı, üretim ve tüketim unsurlarını kapsamaktadır. İnsanlar genellikle sosyo-ekonomik özelliklerine uygun spor dallarına yönelmektedirler (Filiz ve Pepe, 2005). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada spor faaliyetlerine katılan gençlerin genellikle orta düzey gelir durumuna sahip oldukları tespit edilmiştir (Devecioğlu ve Sarıkaya, 2006).

Lise öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada, lise öğrencilerinin aktif olarak sporu bırakmalarına neden olan faktörler değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda lise öğrencilerinin sporu bırakmalarına neden olan ilk beş faktörün sırasıyla sınavlara hazırlık, maddi kazanç edinememe, derslere devamsızlık ve başarısızlık, ilgi ve istekte azalma ile sakatlık ve hastalık faktörlerinin geldiği tespit edilmiştir (Pehlivan, 2010). Ekici, Bayrakdar ve Uğur (2009) tarafından yapılan araştırmada, ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklere bakış açılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, okulların ders dışı etkinlikleri gerçekleştirebilecek yeterli fiziki imkanlara sahip olamaması ve öğrenci velilerinin çocuklarını farklı nedenlerle bu tür etkinliklerden uzak tutmaya çalışmasının öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımlarını etkileyen unsurlar olduğu belirlenmiştir. Sarı (2012) tarafından yapılan araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin okullarında düzenlenen ders dışı etkinliklere katılım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılım düzeylerinin, sınıf ve başarı düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği, bunun yanında ders dışı etkinliklere katılım düzeylerinde öğrenim görülen okulun sosyoekonomik durumu, ailenin gelir düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, cinsiyet ve herhangi bir sosyal kulüpte görev alma bakımından öğrencilerin katılım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yarısından fazlasının okulda düzenlenen etkinliklerin, gelişimlerine hiçbir katkısının bulunmadığını belirttikleri tespit edilmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinde spora katılımı ve sporda devamlılığın sağlanmasını etkileyen diğer bir unsur ise motivasyondur. Çünkü spora katılım ve sporu devam ettirme sürecinde içsel faktörler oldukça önemlidir. Her çocuğun ve gencin de spora katılım konusunda sahip olduğu motivasyonel özellikler birbirinden farklıdır. Bu kapsamda spor etkinliklerine katılım ile katılımın sürdürülmesinde önemli olan eğlence, haz, yeterlik duygusu gibi içsel faktörlerin birey için temel olacak düzenlemelere gidilmesi ve dışsal ödüllerle de optimal biçimde desteklenerek sporcuların ileriki yaşlarda uğraşmış oldukları spor dalındaki devamlılığı sağlanmalıdır (Şirin, Çağlayan, Çetin ve İnce, 2008).

Çocukların ve gençlerin spora yönelmelerinde ve sporu devam ettirmelerinde algıladıkları sosyal destek düzeyi de oldukça önemlidir. Özellikle aileler tarafından sağlanan sosyal desteklerin az veya yetersiz olması çocukların spora yönlendirilmesinde karşılaşılan en önemli problemlerin başında gelmektedir. Yapılan çalışmalarda ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin yüksek olmasının çocukların spor ve fiziksel aktiviteye katılım düzeylerini etkileyen önemli bir unsur olduğu belirtilmiştir (Hünük, Özdemir, Yıldırım ve Aşçı, 2013).

Hangi yaş grubunda birey olursa olsun spora katılımın önündeki en büyük engellerden birisi de yeterli spor tesis ve malzemenin bulunmamasıdır. Çünkü spor dallarına yönelik tesis ve malzemelerin yetersiz olması, söz konusu spor dalının belirli bir bölgede yaygınlaşmasını, spora katılımın artmasını ve insanların düzenli spor yapma alışkanlıkları kazanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda da spor saha ve malzemelerinin yetersiz olmasının spora katılım önündeki engellerden birisi olduğu vurgulanmıştır (Şahin, 2007; Gökdoğan, 2007).

Niğde ilinde yapılan bir araştırmada, spora katılımın önündeki bazı engellerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda spora katılımın önündeki en büyük engelin spor tesislerinin bulunmaması olduğu bulunmuştur. Spora katılımı engelleyen diğer faktörlerin ise sırasıyla mevcut tesislerin yetersiz kalması, maddi imkansızlıklar, malzeme ve araç-gereç eksikliği, tesislerin uzaklığı, tesislerin halka açık olmaması, spor kulüplerinin yetersizliği ve antrenör eksikliğinin takip ettiği belirtilmiştir (Kara, 2006).

Mersin ilinde yapılan bir araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım düzeylerinin ve sorunlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kalabalık ailelerin çocuklarını ders dışı spor etkinliklerine yönlendirme konusunda olumlu tutum sergilemedikleri belirlenmiş, elde edilen bu sonuca göre, ailedeki birey sayısı arttıkça öğrencinin ders dışı spor etkinliklerine katılım oranının da düştüğü tespit edilmiştir. Ders dışı spor etkinliklerine en fazla 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin katıldığı, ders dışı etkinliklere en düşük katılımın ise son sınıf öğrencilerine ait olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin en fazla tercih ettikleri spor faaliyetlerinin başında erkeklerde %40.4 ile "futbol", kadınlarda ise %52.6

oranında “voleybol” sporunun geldiği tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrenci görüşlerine göre ders dışı spor etkinliklerinin akademik başarı düzeylerini olumsuz yönde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılmalarının önündeki engellerin başında ise malzeme yetersizliğinin ve ailelerin dersleri engellediği gerekçesi ile spor yapmalarına karşı çıkmalarının geldiği tespit edilmiştir (Selçuk, 2006).

Gençlerin spora yönelmesine etki eden diğer bir unsur yakın çevre ve arkadaş çevresidir. Arkadaş çevresi gençlerin spora yönlendirme konusunda olumlu etkiye sahip olduğu gibi bazı durumlarda arkadaş ve yakın çevrenin olumsuz yönlendirmeleri gençlerin spora katılmalarını engellemektedir (Kazak, 2007).

BÖLÜM III

Yöntem

3.1.Araştırmanın Modeli

Yapılan bu araştırmada var olan durumu belirlemeye çalışan betimsel araştırma modellerinden olan, geniş gruplar üzerinde yürütülen tarama modellerinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Kesitsel tarama modeli çalışmalarda ölçümler araştırma grubu üzerinden bir defa ve anlık olarak alınmaktadır. (Dönmez ve Azizoğlu, 2010). Bu kapsamda araştırma grubunu oluşturan ortaöğretim öğrencilerine veri toplama aracı bir defa anlık olmak üzere uygulanmış, elde edilen veriler ile araştırma bulguları oluşturulmuştur.

3.2.Araştırma Grubu

Betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu Isparta, Burdur ve Denizli il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan 835 ortaöğretim kurumu öğrenci oluşturmuştur. Araştırma grubunu oluşturan ortaöğretim öğrencileri Isparta, Burdur ve Denizli il merkezindeki ortaöğretim öğrencileri arasından basit yansız örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Basit yansız örneklem yönteminin kullanılan araştırmalarda evrende bulunan her bireyin örnekleme katılma şansı eşit konumdadır (Can, 2014). Bu nedenle araştırma grubunun seçiminde basit yansız örneklem belirleme modeline başvurulmuştur.

Tablo 3.1.

Katılımcıların Cinsiyetlerinin Yüzdelerle Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	430	51,5
Erkek	405	48,5
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların %51,5'inin kadın,%48,5'inin erkek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.2.

Katılımcıların Sınıf Durumlarının Yüzdelerle Dağılımı

Sınıf	f	%
9.Sınıf	360	43,1
11.Sınıf	267	32,0
10.Sınıf	192	23,0
Hazırlık	12	1,4
Boş	4	,5
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların sınıf durumlarına bakıldığı zaman %43,1'inin 9. Sınıf , %32'sinin 11. Sınıf, %23'ünün 10. Sınıf, %1,4'ünün hazırlık okuduğu bunun yanında %0,5'inin bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında Selçuk (2006) tarafından geliştirilen ve toplam 19 sorudan oluşan anket kullanılmıştır (Ek-1). Ankette yer alan ilk 10 soru ile katılımcıların sahip oldukları bazı demografik özelliklerin (cinsiyet, sınıf, anne mesleği, baba mesleği, spora başlama yaşı, ailedeki birey sayısı, ailenin ekonomik durumu, ailenin spor yapma konusundaki teşvik durumu, öğrencilerin ders dışında katıldıkları spor türü) belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ankette yer alan diğer sorular ile öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılma amaçları, ders dışı spor etkinliklerine katılımı teşvik eden unsurlar ve ders dışı spor etkinliklerine katılımı engelleyen unsurların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan tüm sorulara verilen cevapların yüzdesel dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma problemlerini test etmek ve değişkenler arasındaki farklılıkların belirlenmesinde ise ki-kare analizinden faydalanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

4.1. Araştırmada Elde Edilen Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında uygulanan veri toplama aracından elde edilen bulgulara ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4.1.

Katılımcıların Baba Meslek Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı

Meslek grubu	f	%
Memur	188	22,5
İşçi	170	20,4
Serbest meslek	168	20,1
Diğer	158	18,9
Emekli	127	15,2
Boş	14	1,7
İşsiz	10	1,2
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların babalarının meslek durumlarının %22,5'inin memur, %20,4'ünün işçi, %20,1'inin serbest meslek, %18,9'unun diğer meslek grubundan, %15,2'sinin emekli olduğu %1,2'sinin işsiz olduğu ve %1,7'sinin ise bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.

Katılımcıların Anne Meslek Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı

Meslek grubu	f	%
Ev hanımı	579	69,3
İşçi	106	12,7
Memur	58	6,9
Diğer	36	4,3
Serbest meslek	33	4,0
Emekli	19	2,3
Boş	4	,5
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların anne meslek durumlarına bakıldığı zaman %69,3'ünün ev hanımı, %12,7'sinin işçi, %6,9'unun memur, %4,3'ünün diğer meslek gruplarından, %4'ünün serbest meslek, %2,3'ünün emekli ve %0,5'inin ise bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.3.

Katılımcıların Spora Başlama Yaşlarının Yüzdelerle Dağılımı

Yaş grupları	f	%
6-10 yaş	474	56,6
11-14 yaş	222	26,6
Boş	100	12,0
15-19 yaş	39	4,6
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların spora başlama yaşlarına bakıldığı zaman %56,6'sının 6-10 yaş, %26,6'sının 11-14 yaş ve %15-19 yaşında olduğu bunun yanında %12'sinin bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.4.

Katılımcıların Ailelerindeki Kişi Sayısının Yüzdelerle Dağılımı

Kişi sayısı	f	%
2-4	569	68,1
5-7	249	29,8
11 ve üzeri	9	1,1
8-10	4	,5
Boş	4	,5
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ailelerindeki kişi sayılarına bakıldığı zaman %68,1'inin 2-4 kişi, %29,8'inin 5-7 kişi, %1,1'inin 11 ve üzeri, %0,5'inin 8-10 kişi olduğu bunun yanında %0,5 kişinin bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.5.

Katılımcıların Ailelerinin Ekonomik Durumlarının Yüzdelerle Dağılımı

Gelir durumu	f	%
Orta	390	46,7
İyi	368	44,1
Çok iyi	53	6,3
Kötü	17	2,0
Çok kötü	5	,6
Boş	2	,2
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ailelerinin ekonomik durumuna bakıldığı zaman %46,7'sinin orta düzeyde, %44,1'inin iyi düzeyde, %6,3'ünün çok iyi düzeyde, %2'sinin kötü düzeyde ve %0,6'sının çok kötü düzeyde olduğu, bunun yanında %0,2'sinin bu soruya yanıt vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.

Katılımcıların Ailelerinde Düzenli Olarak Spor Yapan Bireylerin Yüzdelerik Dağılımı

Seçenekler	f	%
Hayır	566	67,8
Evet	266	31,9
Boş	3	,4
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ailelerinde düzenli olarak spor yapan bireylerin olma durumuna bakıldığı zaman %67,8'inin hayır, %31,9'unun evet cevabını verdiği, bununla birlikte %0,4'ünün ise bu soruyu boş bıraktığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.7.

Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Desteklemelerinin Yüzdelerik Dağılımı

Seçenekler	f	%
Destekliyor	622	74,5
İlgisizler	186	22,3
Desteklemiyorlar	24	2,9
Boş	3	,4
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarına bakıldığı zaman %74,5'inin desteklediği, %22,3'ünün ilgisiz olduğu ve %2,9'unun desteklemediği bununla birlikte %0,4'ünün ise bu soruyu boş bıraktığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.8.

Katılımcıların Ders Dışında Katıldıkları Okul Faaliyetlerinin Yüzdelerik Dağılımı

Seçenekler	f	%
Futbol	261	31,3
Voleybol	182	21,8
Diğer	137	16,4
Basketbol	100	12,0
Atletizm	68	8,1
Boş	37	4,4
Hentbol	24	2,9
Karate, Judo	15	1,8
Jimnastik	11	1,3
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışında katıldıkları okul faaliyetlerine bakıldığında %31,3'ünün futbol, %21,8'inin voleybol, %16,4'ünün diğer branşlarda, %12'sinin basketbol, %8,1'inin atletizm, %2,9'unun hentbol, %1,8'inin karate-judo, %1,3'ünün jimnastik yaptığı ve %4,4'ünün bu soruyu boş bıraktığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.9.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerinde Ne Gibi Değişim Olduğuna Dair Yüzdeler Dağılımı

Seçenekler	f	%
Başarımda bir değişiklik olmadı	616	73,8
Başarım arttı	114	13,7
Başarısızlığım arttı	74	8,9
Boş	31	3,7
Toplam	835	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarına katıldıkları sürede derslerinde ne gibi değişim olduğuna dair sonuçlara bakıldığı zaman %73,8'inin başarımda bir değişiklik olmadı %13,7'sinin başarım arttı, %8,9'unun başarısızlığım arttı dediği bununla birlikte %3,7'sinin bu soruyu boş bıraktığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.10.

Katılımcıların Katıldıkları Spor Branşını Tercih Etme Nedenlerinin Yüzdeler Dağılımı

Nedenler	N	%
Amatörce uğraştığım, zevk aldığım ve kendimi tatmin için	530	36,3
Boş zamanlarımı değerlendirmek için	355	24,3
Sağlımı korumak ve sağlıklı yaşamak için	298	20,4
Sosyal çevremi genişletmek için	109	7,5
Spor meslek olarak seçeceğim için	76	5,2
Şöhretli biri olmak için	36	2,5
Üniversitede bu bölümü okumak için	29	2,0
Diğer	28	1,9
Toplam	1461	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların katıldıkları spor branşını tercih etme nedenlerine bakıldığı zaman %36,3'ünün amatörce uğraştığım, zevk aldığım ve kendimi tatmin için, %24,3'ünün boş zamanlarımı değerlendirmek için, %20,4'ünün sağlımı korumak ve sağlıklı yaşamak için, %7,5'inin sosyal çevremi genişletmek için, %5,2'sinin spor meslek olarak seçeceğim için, %2,5'inin şöhretli biri olmak için, %2'sinin üniversitede bu bölümü okumak için, %1,9'unun diğer nedenleri tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.11.

Katılımcıların Ders Dışında Okul Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Ne Gibi Sorunlar Yaşadıklarının Yüzdelerle Dağılımı

Seçenekler	N	%
Herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum	615	69,0
Ev ödevlerimi yapmaya zaman bulamıyorum	108	12,1
Derslerime devam edemiyor başarısız oluyor	50	5,6
Okul yöntemi sorunlarımı çözmede istekli davranmıyor	32	3,6
Öğretmenlerim ve arkadaşlarım kaçırdığım derslerin notlarını vermiyor	31	3,5
Diğer	28	3,1
Öğretmenlerim bana karşı ilgisiz davranıyor	27	3,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışında okul yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde ne gibi sorunlar yaşadıklarına bakıldığı zaman %69'unun herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum, %12,1'inin ev ödevlerimi yapmaya zaman bulamıyorum, %5,6'sının derslerime devam edemiyor başarısız oluyor, %3,6'sının okul yöntemi sorunlarımı çözmede istekli davranmıyor, %3,5'inin öğretmenlerim ve arkadaşlarım kaçırdığım derslerin notlarını vermiyor, %3,1'inin diğer sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.12.

Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Ruhsal Olarak Nasıl Hissettiklerinin Yüzdelerle Dağılımı

Seçenekler	N	%
Kendimi mutlu hissediyorum	593	36,8
Spor yaptığımda daha neşeli oluyorum	378	23,5
Kendimi daha iyi hissediyorum	337	20,9
Arkadaşlarıma daha yakın ve samimi davrandığımı hissediyorum	238	14,8
Kendimi daha sinirli, keyifsiz ve mutsuz hissediyorum	35	2,2
Diğer	30	1,9
Toplam	1611	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların spor yaptıklarında kendilerini ruhsal olarak nasıl hissettiklerine bakıldığı zaman %36,8'inin kendimi mutlu hissediyorum, %23,5'inin spor yaptığımda daha neşeli oluyorum, %20,9'unun kendimi daha iyi hissediyorum, %14,8'inin arkadaşlarıma daha yakın ve samimi davrandığımı hissediyorum, %2,2'sinin kendimi daha sinirli, keyifsiz ve mutsuz hissediyorum ve %1,9'unun diğer nedenleri tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.13.

Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Fiziksel Olarak Nasıl Hissettiklerinin Yüzdelik Dağılımı

Seçenekler	N	%
Sağlıklı, zinde ve formda hissediyorum	587	43,8
Yorgun hissediyorum	287	21,4
Kilo verdiğimi hissediyorum	171	12,8
Terleyince rahatlıyorum	149	11,1
Spor yaptığımda ağrılarım oluyor	131	9,8
Diğer	15	1,1
Toplam	1340	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların spor yaptıklarında kendilerini fiziksel olarak nasıl hissettiklerine bakıldığı zaman %43,8'inin sağlıklı, zinde ve formda hissediyorum, %21,4'ünün yorgun hissediyorum, %12,8'inin kilo verdiğimi hissediyorum, %11,1'inin terleyince rahatlıyorum, %9,8'inin spor yaptığımda ağrılarım oluyor ve %1,1'inin diğer nedenleri tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.14.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarını Teşvik Eden Kişilerin Yüzdelik Dağılımı

Seçenekler	N	%
Ailem	388	33,8
Arkadaşlarım	381	33,2
Beden eğitimi öğretmenim	258	22,5
Diğer	89	7,8
Okul yöneticileri	17	1,5
Diğer ders öğretmenlerim	14	1,2
Toplam	1147	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarını teşvik eden kişilere bakıldığı zaman %33,8'inin aile, %33,2'sinin arkadaşlarım, %22,5'inin beden eğitimi öğretmenim, %7,8'inin diğer, %1,5'inin okul yöneticileri ve %1,2'sinin diğer ders öğretmenlerinin teşvik ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.15.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıklarında Organizasyonda Karşılaştıkları Sorunların Yüzdelerle Dağılımı

Seçenekler	N	%
Hiçbir sorunla karşılaşmıyorum	379	38,9
Ailem okulumu ve derslerimi daha fazla önemseydiği için karşı çıkıyorlar	190	19,5
Okuldan izin alma sorunlarım oluyor	154	15,8
Spor alanlarının ya da malzemelerin yetersiz kalıyor	129	13,2
Öğretmen çok sert	43	4,4
Öğretmen yeterli bilgiye sahip değil	42	4,3
Diğer	37	3,8
Toplam	974	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışı okul yarışmalarına katıldıklarında organizasyonda karşılaştıkları sorunlara bakıldığı zaman %38,9'unun hiçbir sorunla karşılaşmıyorum, %19,5'inin ailem okulumu ve derslerimi daha fazla önemseydiği için karşı çıkıyorlar, %15,8'inin okuldan izin alma sorunlarım oluyor, %13,2'sinin spor alanlarının ya da malzemelerin yetersiz kalıyor, %4,4'ünün öğretmen çok sert, %4,3'ünün öğretmen yeterli bilgiye sahip değil, %3,8'inin diğer sorunlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.16.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarının Ne Gibi Etkiler Gösterdiğinin Yüzdelerle Dağılımı

Seçenekler	N	%
Kendime güven duygumu geliştirdi	508	30,9
Sosyal gelişimime yardımcı olur	375	22,8
Fiziksel ve ruhsal gelişimime yardımcı olur	244	14,8
Paylaşma ve yardımlaşma duygumu geliştirdi	217	13,2
Toplum kurallarına uyumumu sağladı	101	6,1
Ruhsal rahatlamamı sağladı	100	6,1
Okul başarılarıma olumlu etki sağladı	63	3,8
Liderlik vasfımı geliştirdi	29	1,8
Olumlu ya da olumsuz hiçbir etki yapmadı	7	,4
Diğer	1	,1
Toplam	1645	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarının ne gibi etkiler gösterdiğine bakıldığı zaman %30,9'unun kendime güven duygumu geliştirdi, %22,8'inin sosyal gelişimime yardımcı olur, %14,8'inin fiziksel ve ruhsal gelişimime yardımcı olur, %13,2'sinin paylaşma ve yardımlaşma duygumu geliştirdi, %6,1'inin toplum kurallarına uyumumu sağladı, %6,1'inin ruhsal rahatlamamı sağladı, %3,8'inin okul başarılarıma olumlu etki sağladı, %1,8'inin liderlik vasfımı geliştirdi, %0,4'ünün olumlu ya da olumsuz hiçbir etki yapmadı ve %0,1'inin diğer nedenleri tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.17.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarının Daha Verimli Nasıl Yürütülebileceğinin Yüzdelerle Dağılımı

Seçenekler	N	%
Okul spor kulüpleri kurulmalı	427	22,6
Çalışma yapılan branşlarda antrenörlerden görüş alınmalı	418	22,2
Bölge okulları ile iletişim sağlayarak yapılan çalışmalarda yardımlaşma sağlanmalı	269	14,3
Ders dışı okul spor faaliyetleri sadece okul takımlarına yönelik olmamalıdır. İstekli tüm öğrencileri faaliyet yapılmaz	237	12,6
Beden eğitimi öğretmenlerinin dışında diğer branş öğretmenleri ve okul idaresi bu faaliyetleri ilgili olmalı teşvik et	140	7,4
Öğrencilerin kişisel gelişmelerini takip edilmelidir	114	6,0
Öğrencilerin yarışma duygularını tatmin etmelidir	111	5,9
Yeterli malzeme ve araç bulundurulmalıdır	80	4,2
Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı artırılmalı, aynı faaliyetlerde birden fazla öğretmen görevlendirilebilmelidir	63	3,3
Beden eğitimi öğretmenleri yerine antrenörler (koç) görevlendirilmelidir	25	1,3
Diğer	2	,1
Toplam	1886	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların ders dışı okul yarışmalarının daha verimli nasıl yürütülebileceklerine bakıldığı zaman, %22,6'sının Okul spor kulüpleri kurulmalı, %22,2'sinin Çalışma yapılan branşlarda antrenörlerden görüş alınmalı, %14,3'ünün Bölge okulları ile iletişim sağlayarak yapılan çalışmalarda yardımlaşma sağlanmalı, %12,6'sının Ders dışı okul spor faaliyetleri sadece okul takımlarına yönelik olmamalıdır. İstekli tüm öğrencileri faaliyet yapılmaz, %7,4'ünün Beden eğitimi öğretmenlerinin dışında diğer branş öğretmenleri ve okul idaresi bu faaliyetleri ilgili olmalı teşvik et, %6'sının Öğrencilerin kişisel gelişmelerini takip edilmelidir, %5,9'unun Öğrencilerin yarışma duygularını tatmin etmelidir, %4,2'sinin Yeterli malzeme ve araç bulundurulmalıdır, %3,3'ünün Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı artırılmalı, aynı faaliyetlerde birden fazla öğretmen görevlendirilebilmelidir, %1,3'ünün Beden eğitimi öğretmenleri yerine antrenörler (koç) görevlendirilmelidir, %0,1'inin diğer nedenleri tercih ettiği tespit edilmiştir.

4.2. Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada yer alan alt problemlere ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4.18.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Faaliyetlerinin Sınıflarına Göre Karşılaştırılması

	Tanımlayıcı istatistik	Atletizm	Futbol	Basketbol	Hentbol	Voleybol	Jimnastik	Karate, Judo	Diğer	Toplam
Hazırlık	f	3	2	3	0	3	0	0	1	12
	%	25,0	16,7	25,0	,0	25,0	,0	,0	8,3	100,0
9.Sınıf	f	26	106	36	10	88	2	6	66	340
	%	7,6	31,2	10,6	2,9	25,9	,6	1,8	19,4	100,0
10.Sınıf	f	21	57	27	5	38	4	2	28	182
	%	11,5	31,3	14,8	2,7	20,9	2,2	1,1	15,4	100,0
11.Sınıf	f	18	95	34	9	53	4	7	40	260
	%	6,9	36,5	13,1	3,5	20,4	1,5	2,7	15,4	100,0
Toplam	f	68	260	100	24	182	10	15	135	794
	%	8,6	32,7	12,6	3,0	22,9	1,3	1,9	17,0	100,0

$X^2=22,483$; SD:21 p=,372

Tablo 4.18 incelendiği zaman, tüm sınıflarda en fazla tercih edilen spor dalının futbol olduğu, bunun yanında ders dışı okul spor faaliyetlerinin sınıflarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Bu sonucun ortaya çıkmasında, sınıf türü ne olursa olsun öğrencilerin katılacakları spor türlerinin, spor alanlarının ve tesislerinin sınırlı olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Literatürde yer alan benzer araştırma bulguları da ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinlik tercihlerinin sınıf değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir (Selçuk, 2006). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada, öğrencilerin en fazla tercih ettikleri ders dışı spor etkinliklerinin başında futbolun geldiği tespit edilmiştir (Ekici, Bayrakdar ve Uğur, 2009). Literatürde yer alan bu araştırma sonuçları bizim çalışma bulgularımız ile paralellik göstermektedir.

Tablo 4.19.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Faaliyet Dallarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması

Spor dalı	Tanımlayıcı istatistik	Meslek						Toplam
		İşsiz	İşçi	Memur	Serbest Meslek	Emekli	Diğer	
Atletizm	f	2	14	21	12	11	6	66
	%	3,0	21,2	31,8	18,2	16,7	9,1	100,0
Futbol	f	2	65	44	59	40	45	255
	%	,8	25,5	17,3	23,1	15,7	17,6	100,0
Basketbol	f	0	14	30	16	21	18	99
	%	,0	14,1	30,3	16,2	21,2	18,2	100,0
Hentbol	f	1	6	6	4	3	3	23
	%	4,3	26,1	26,1	17,4	13,0	13,0	100,0
Voleybol	f	2	40	42	33	24	38	179
	%	1,1	22,3	23,5	18,4	13,4	21,2	100,0
Jimnastik	f	0	0	1	4	1	5	11
	%	,0	,0	9,1	36,4	9,1	45,5	100,0
Karate, Judo	f	0	1	4	2	0	7	14
	%	,0	7,1	28,6	14,3	,0	50,0	100,0
Diğer	f	2	20	34	31	21	29	137
	%	1,5	14,6	24,8	22,6	15,3	21,2	100,0
Toplam	f	9	160	182	161	121	151	784
	%	1,1	20,4	23,2	20,5	15,4	19,3	100,0

X²=52,372; SD:35 p=,030

Tablo 4.19 incelendiği zaman ders dışı okul spor faaliyetlerinin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Elde edilen bulgulara göre futbol, basketbol ve voleybol branşları ile en fazla baba mesleği memur olan öğrencilerin ilgilendiği, baba mesleği emekli olan öğrencilerin genellikle hentbol sporu ile ilgilendikleri, karate ve judo gibi spor dalları ile ilgilenen öğrencilerin babalarının ise diğer meslek gruplarında olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında baba mesleğinin sosyo-demografik açıdan çocukların yaşam tarzlarını ve tercihlerini belirleme konusunda etkili olmasının yattığı düşünülebilir. Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada da, baba mesleğinin öğrencilerin yönedikleri spor dalı üzerinde önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Selçuk, 2006). Demirel (2007) tarafından yapılan araştırmada da aile unsurunun spora yönelmede oldukça önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda elde edilen araştırma sonucunun literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.20.

Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Ailedeki Kişi Sayısına Göre Karşılaştırılması

Kişi sayısı	Tanımlayıcı istatistik	Destekliyor	İlgisizler	Desteklemiyorlar	Toplam
2-4	f	441	116	11	568
	%	77,6	20,4	1,9	100,0
5-7	f	175	60	12	247
	%	70,9	24,3	4,9	100,0
8-10	f	1	3	0	4
	%	25,0	75,0	,0	100,0
11 ve üzeri	f	3	5	1	9
	%	33,3	55,6	11,1	100,0
Toplam	f	620	184	24	828
	%	74,9	22,2	2,9	100,0

$X^2=22,631$; SD:6 p=,001

Tablo 4.20 incelendiği zaman Ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarının ailedeki kişi sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, ailedeki kişi sayısının düşük olmasının ailenin çocuklarını spora yönlendirme konusunda daha istekli olduklarını göstermektedir. Nitekim spor yapmaları konusunda çocuklarını destekleyen ailelerin 2-4 kişilik ailelerden meydana geldikleri belirlenmiştir. Buna karşılık ailedeki kişi sayısı arttıkça ailelerin çocuklarını spora yönlendirme konusunda daha fazla ilgisiz olmalarına neden olduğunu göstermektedir.

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin ailelerindeki birey sayısının spora katılım konusundaki aile görüşlerini etkilediği sonucunu ortaya koymuştur. Söz konusu çalışmada, ailedeki birey sayısı düşük olan öğrencilerin ailelerinin çocuklarını spor yapma konusunda daha fazla teşvik ettikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde ailedeki birey sayısının artmasının ailelerin çocuklarını spor yapma konusunda ilgisiz hissetmelerine neden olduğu bulunmuştur (Selçuk, 2006). Elde edilen bu bulguların araştırma sonuçlarımız ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4.21.

Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması

Meslek	Tanımlayıcı istatistik	Destekliyor	İlgisizler	Desteklemiyorlar	Toplam
Ev Hanımı	f	424	133	19	576
	%	73,6	23,1	3,3	100,0
İşçi	f	82	23	1	106
	%	77,4	21,7	,9	100,0
Memur	f	47	11	0	58
	%	81,0	19,0	,0	100,0
Serbest Meslek	f	26	6	1	33
	%	78,8	18,2	3,0	100,0
Emekli	f	15	3	1	19
	%	78,9	15,8	5,3	100,0
Diğer	f	27	8	1	36
	%	75,0	22,2	2,8	100,0
Toplam	f	621	184	23	828
	%	75,0	22,2	2,8	100,0

$X^2= 5,580$; SD:10 $p= ,849$

Tablo 4.21 incelendiği zaman Ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarının anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Selçuk (2006) tarafından yapılan araştırmada ise anne mesleğinin öğrencilerin spora yönelmesinde önemli bir belirleyici olduğunu ortaya çıkarmıştır. Söz konusu araştırmada, serbest meslek sahibi annelerin %56'sının çocuklarını spor yapma konusunda teşvik ettikleri, çocuklarını spor yapma konusunda en düşük düzeyde teşvik eden annelerin ise memur ve emekli anneler oldukları belirlenmiştir. Bu araştırma bulgularının bizim çalışma bulgularımız ile paralellik göstermediği görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında yapılan araştırmaların farklı sosyo-demografik yaşam şartlarının olduğu bölgelerde gerçekleştirilmelerinin etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.22.

Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması

Meslek	Tanımlayıcı istatistik	Destekliyor	İlgisizler	Desteklemiyorlar	Toplam
İşsiz	f	6	2	1	9
	%	66,7	22,2	11,1	100,0
İşçi	f	120	46	4	170
	%	70,6	27,1	2,4	100,0
Memur	f	141	43	3	187
	%	75,4	23,0	1,6	100,0
Serbest meslek	f	128	34	6	168
	%	76,2	20,2	3,6	100,0
Emekli	f	105	17	4	126
	%	83,3	13,5	3,2	100,0
Diğer	f	112	40	6	158
	%	70,9	25,3	3,8	100,0
Toplam	f	612	182	24	818
	%	74,8	22,2	2,9	100,0

$X^2= 13,248$; SD:10 p= ,210

Tablo 4.22 incelendiği zaman ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarının baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Selçuk (2006) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer araştırmada da öğrencilerin spora teşvik olmalarında baba mesleğinin önemli bir belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın sonucu, elde edilen araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Tablo 4.23.

Katılımcıların Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	Tanımlayıcı İstatistik	Destekliyor	İlgisizler	Desteklemiyorlar	Toplam
Kadın	f	313	104	10	427
	%	73,3	24,4	2,3	100,0
Erkek	f	309	82	14	405
	%	76,3	20,2	3,5	100,0
Toplam	f	622	186	24	832
	%	74,8	22,4	2,9	100,0

$X^2 = 2,715$; SD:2 $p = ,257$

Tablo 4.23 incelendiği zaman Ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Ders dışı spor etkinliklerine katılımında ailenin büyük bir öneme sahip olduğu, özellikle liselerde ders dışı spor etkinliklerine katılan öğrencilerin çoğunluğunun ailelerinin spora yönlendirme konusunda anlayışlı oldukları bilinmektedir. Yapılan çalışma sonuçları da bu görüşü desteklemektedir (Gacar, 2001). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, ailelerin hem kadın hem de erkek çocuklarını spor yapma konusunda benzer düzeylerde destekledikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında ailelerin bu konuda çocuklarının cinsiyetlerine bağlı olmaksızın aynı tutumu sergiledikleri belirtilmiştir (Selçuk, 2006). Literatürde yer alan bu araştırma sonucunun yapılan bu araştırmanın bulguları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.24.

Katılımcıların Katıldıkları Ders Dışı Okul Spor Dallarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	Tanımlayıcı istatistik	Atletizm	Futbol	Basketbol	Hentbol	Voleybol	Jimnastik	Karate, Judo	Diğer	Toplam
Kadın	f	31	44	62	16	157	10	4	79	403
	%	7,7	10,9	15,4	4,0	39,0	2,5	1,0	19,6	100,0
Erkek	f	37	217	38	8	25	1	11	58	395
	%	9,4	54,9	9,6	2,0	6,3	,3	2,8	14,7	100,0
Toplam	f	68	261	100	24	182	11	15	137	798
	%	8,5	32,7	12,5	3,0	22,8	1,4	1,9	17,2	100,0

$X^2= 233,155$; SD:7 p= ,001

Tablo 4.24 incelendiği zaman katıldıkları ders dışı okul spor faaliyetlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, kadın çocuklarının en fazla katıldıkları spor dalının %39 ile voleybol olduğu, erkek çocuklarının ise en fazla katıldıkları spor dalının başında %54,9 ile futbolun geldiği belirlenmiştir.

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, öğrencilerin katıldıkları spor faaliyetlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyete özgü farklılıkların futbol, voleybol ve karate-judo branşlarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre kadınlarla kıyaslandığı zaman erkeklerin futbol ve karate sporlarını, kadınların ise erkeklere kıyasla çoğunlukla voleybol sporunu tercih ettikleri tespit edilmiştir (Selçuk, 2006). Bu çalışma sonucu ile bizim araştırma sonuçlarımızın paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu kapsamda ülkemizde ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları spor türü üzerinde cinsiyetin önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir.

Tablo 4.25.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerindeki Değişimin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	Tanımlayıcı istatistik	Başarısızlığım arttı	Başarımda bir değişiklik olmadı	Başarım arttı	Toplam
Kadın	f	32	334	38	404
	%	7,9	82,7	9,4	100,0
Erkek	f	42	282	76	400
	%	10,5	70,5	19,0	100,0
Toplam	f	74	616	114	804
	%	9,2	76,6	14,2	100,0

$X^2= 18,388$; SD:8 $p= ,001$

Tablo 4.25 incelendiği zaman ders dışı okul yarışmalarına katıldıkları sürede derslerindeki değişimin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, kadınlar ile kıyaslandığı zaman erkeklerin ders dışı spor etkinliklerinin ders başarısını arttırdığı düşüncesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Buna karşılık erkekler ile kıyaslandığı zaman kadınların ders dışı spor etkinliklerine katılımın ders başarısını olumsuz etkilemediği düşüncesine daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir.

Ortaöğretim öğrencileri üzeri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, kadınların %68.6'sının, erkeklerin ise %68.5'inin ders dışı spor etkinliklerine katılımın ders başarıları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını düşündükleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ders dışı okul spor faaliyetlerine katılım süresince derslerde meydana gelen değişim konusunda kadın ve erkeklerin benzer görüşlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Selçuk, 2006). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada, öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşlerine göre ders dışı spor etkinliklerine katılımın öğrenci ders başarısını etkilemeyen bir unsur olduğu belirlenmiştir (Ekici, Bayrakdar ve Uğur, 2009). Buna karşılık, yapılan bazı çalışmalarda öğrencilerin sporla ilgilenmeyi bırakmalarında ders başarısızlık ve devamsızlıklarının artmasının önemli bir etkisinin bulunduğu belirlenmiştir (Demirel, 2007).

Tablo 4.26.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Yarışmalarına Katıldıkları Sürede Derslerindeki Değişimin Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Sınıf	Tanımlayıcı istatistik	Başarısızlığım arttı	Başarımda bir değişiklik olmadı	Başarım arttı	Toplam
Hazırlık	f	3	5	3	11
	%	27,3	45,5	27,3	100,0
9.Sınıf	f	28	274	47	349
	%	8,0	78,5	13,5	100,0
10.Sınıf	f	18	138	27	183
	%	9,8	75,4	14,8	100,0
11.Sınıf	f	25	197	36	258
	%	9,7	76,4	14,0	100,0
Toplam	f	74	614	113	801
	%	9,2	76,7	14,1	100,0

$X^2= 7,663$; SD:6 $p= ,264$

Tablo 4.26 incelendiği zaman ders dışı okul yarışmalarına katıldıkları sürede derslerindeki değişimin sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Bu sonucun ortaya çıkmasında, farklı sınıflardaki öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine benzer düzeylerde ve sürelerde katılmalarının etkili olduğu düşünülebilir. Selçuk (2006) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılmalarının ders başarılarını etkileme düzeyinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 4.27.

Katılımcıların Katıldıkları Spor Branşını Tercih Etme Nedenlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Tercih nedenleri	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Üniversitede bu bölümü okumak için	f	8	21	29
	%	1,1	2,8	
Spor meslek olarak seçeceğim için	f	21	55	76
	%	2,9	7,4	
Amatörce uğraştığım, zevk aldığım ve kendimi tatmin için	f	255	275	530
	%	35,7	36,9	
Sağlımı korumak ve sağlıklı yaşamak için	f	152	146	298
	%	21,3	19,6	
Şöhretli biri olmak için	f	15	21	36
	%	2,1	2,8	
Sosyal çevremi genişletmek için	f	42	67	109
	%	5,9	9,0	
Boş zamanlarımı değerlendirmek için	f	208	147	355
	%	29,1	19,7	
Diğer	f	14	14	28
	%	2,0	1,9	
Toplam	f	715	746	1461

$X^2= 54,699$; SD:8 p= ,001

Tablo 4.27 incelendiği zaman katıldıkları spor branşını tercih etme nedenlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, “Üniversitede bu bölümü okumak için”, “Spor meslek olarak seçeceğim için”, “Amatörce uğraştığım, zevk aldığım ve kendimi tatmin için”, “Sağlımı korumak ve sağlıklı yaşamak için”, “Şöhretli biri olmak için”, “Sosyal çevremi genişletmek için” spor yapıyorum düşüncelerine kadınlar ile kıyaslandığı zaman: erkeklerin daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. Buna karşılık kadınların boş zamanlarını değerlendirmek amacı ile spor yapma düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ders dışı spor etkinlikleri ile genel olarak öğrencilerin spor yapma alışkanlıkları kazanmalarının amaçlandığı, bunun yanında öğrencilerin hareket etme ve oyun oynama ihtiyaçlarının giderilmesinin ders dışı spor etkinliklerinin amaçları içerisinde yer aldığı bilinmektedir (Pehlivan, 1998). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, spor etkinliklerine tercih nedeni olarak “Üniversitede bu bölümü okumak”, “Sporu meslek olarak seçmek” ve “Şöhret için” seçeneklerine en fazla erkek öğrencilerin katıldığı tespit edilmiştir (Selçuk, 2006). Yapılan bu araştırmanın sonuçları bizim çalışma bulgularımızı desteklemektedir. Araştırma bulguları ile paralellik gösteren benzer bir çalışmada, lise öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım ile ileride iyi bir sporcu

olmak ve spor bölümlerinde üniversite öğrencisi olmak, sosyal statü kazanmak ve arkadaş çevresini genişletme amaçlarının olduğu tespit edilmiştir (Gacar, 2001).

Tablo 4.28.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Yaşanan sorunlar	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum	f	315	300	615
	%	71,4	66,7	
Öğretmenlerim bana karşı ilgisiz davranıyor	f	9	18	27
	%	2,0	4,0	
Öğretmenlerim ve arkadaşlarım kaçırdığım derslerin notlarını vermiyor	f	14	17	31
	%	3,2	3,8	
Okul yöntemi sorunlarımı çözmede istekli davranmıyor	f	12	20	32
	%	2,7	4,4	
Derslerime devam edemiyor başarısız oluyor	f	25	25	50
	%	5,7	5,6	
Ev ödevlerimi yapmaya zaman bulamıyorum	f	48	60	108
	%	10,9	13,3	
Diğer	f	18	10	28
	%	4,1	2,2	
Toplam	f	441	450	891

$X^2 = 9,736$; SD:7 p= ,204

Tablo 4.28 incelendiği katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde yaşadıkları sorunların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada, öğrencilerin %50'sinin ders dışı spor etkinliklerinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları, buna karşılık öğrencilerin %19.1'inin ders dışı spor etkinliklerine katılım konusunda yöneticilerin ilgisiz davrandığını düşündükleri belirlenmiştir. Ancak hem kadın hem de erkeklerin konuya ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Selçuk, 2006). Bu çalışma sonucunun araştırma bulgularımız ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Gacar (2001) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılmalarının genel olarak ders başarılarını etkilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.29.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılmalarından Dolayı Eğitimlerinde Yaşadıkları Sorunların Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Yaşanan sorunlar	Tanımlayıcı istatistik	Hazırlık	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	Toplam
Herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum	f %	10 76,9	259 67,8	141 68,4	202 70,4	612
Öğretmenlerim bana karşı ilgisiz davranıyor	f %	1 7,7	7 1,8	10 4,9	9 3,1	27
Öğretmenlerim ve arkadaşlarım kaçırdığım derslerin notlarını vermiyor	f %	0 ,0	16 4,2	5 2,4	10 3,5	31
Okul yöntemi sorunlarımı çözmede istekli davranmıyor	f %	1 7,7	9 2,4	13 6,3	9 3,1	32
Derslerime devam edemiyor başarısız oluyor	f %	1 7,7	26 6,8	9 4,4	14 4,9	50
Ev ödevlerimi yapmaya zaman bulamıyorum	f %	0 ,0	55 14,4	21 10,2	32 11,1	108
Diğer	f %	0 ,0	10 2,6	7 3,4	11 3,8	28
Toplam	f	13	382	206	287	888

$X^2= 23,464$; $SD:21$ $p= ,320$

Tablo 4.29 incelendiği zaman katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde yaşadıkları sorunların sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Selçuk (2006) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, ders dışı spor faaliyetlerine katılım nedeniyle öğrencilerin eğitiminde meydana gelen sorunların başında idarecilerin ilgisizliğinin (%15.8) geldiği, derslere devam edememe sorununun (%3.3) çok az olduğu tespit edilmiştir. İlk üç sınıf içerisinde öğrencilerin %58.6'sının ders dışı spor etkinliklerinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.30.

Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Ruhsal Olarak Nasıl Hissettiklerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Ruhsal olarak hissedilen duygular	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Kendimi mutlu hissediyorum	f	295	298	593
	%	36,2	37,4	
Arkadaşıma daha yakın ve samimi davrandığımı hissediyorum	f	98	140	238
	%	12,0	17,6	
Spor yaptığımda daha neşeli oluyorum	f	188	190	378
	%	23,1	23,8	
Kendimi daha iyi hissediyorum	f	204	133	337
	%	25,1	16,7	
Kendimi daha sinirli, keyifsiz ve mutsuz hissediyorum	f	19	16	35
	%	2,3	2,0	
Diğer	f	10	20	30
	%	1,2	2,5	
Toplam	f	814	797	1611

$X^2= 40,626$; SD:6 p= ,001

Tablo 4.30 incelendiği zaman katılımcıların spor yaptıklarında kendilerini ruhsal olarak nasıl hissettiklerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, kadınlarla kıyaslandığı zaman erkeklerin spor yaptığım zaman “Kendimi mutlu hissediyorum”, “Arkadaşıma daha yakın ve samimi davrandığımı hissediyorum”, “Spor yaptığımda daha neşeli oluyorum” düşüncelerine daha fazla katıldıkları, spor yaptığım zaman “Kendimi daha iyi hissediyorum” düşüncesine ise erkeklerle kıyaslandığı zaman kadınların daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, öğrencilerin spor yaptığım zaman “Mutlu hissediyorum”, “Arkadaşıma daha yakın oluyorum”, “Daha neşeli oluyorum” ve “Kendimi daha iyi hissediyorum” görüşlerine hem kadın hem de erkeklerin benzer düzeylerde katıldıkları tespit edilmiştir (Selçuk, 2006).

Tablo 4.31.

Katılımcıların Spor Yaptıklarında Kendilerini Fiziksel Olarak Nasıl Hissettiklerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Fiziksel olarak hissedilen duygular	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Sağlıklı, zinde ve formda hissediyorum	f	295	292	587
	%	42,4	45,3	
Yorgun hissediyorum	f	146	141	287
	%	21,0	21,9	
Spor yaptığımda ağrılarım oluyor	f	69	62	131
	%	9,9	9,6	
Kilo verdiğimi hissediyorum	f	116	55	171
	%	16,7	8,5	
Terleyince rahatlıyorum	f	63	86	149
	%	9,1	13,3	
Diğer	f	6	9	15
	%	,9	1,4	
Toplam	f	695	645	1340

$X^2= 31,415$; SD:6 p= ,001

Tablo 4.31 incelendiği zaman katılımcıların spor yaptıklarında kendilerini fiziksel olarak nasıl hissettiklerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, spor yaptığım zaman spor yaptığım zaman sağlıklı, zinde ve formda hissediyorum, yorgun hissediyorum ve terleyince rahatlıyorum düşüncelerine erkeklerin, spor yaptığımda ağrılarım oluyor ve kilo verdiğimi hissediyorum düşüncelerine ise kadınların daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir.

Selçuk (2006) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, hem kadın hem de erkeklerin "Sağlıklı, zinde ve formda hissediyorum", "Yorgun hissediyorum", "Terleyince rahatlıyorum" ve "Kilo veriyorum" düşüncelerine benzer düzeylerde katıldıkları, bu konuda kadın ve erkeklerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.32.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarına Katılımlarını Teşvik Eden Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Teşvik eden kişi	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Ailem	f	201	187	388
	%	35,5	32,2	
Beden eğitimi öğretmenim	f	132	126	258
	%	23,3	21,7	
Arkadaşlarım	f	167	214	381
	%	29,5	36,8	
Okul yöneticileri	f	9	8	17
	%	1,6	1,4	
Diğer ders öğretmenlerim	f	8	6	14
	%	1,4	1,0	
Diğer	f	49	40	89
	%	8,7	6,9	
Toplam	f	566	581	1147

$X^2= 15,232$; SD:6 p= ,019

Tablo 4.32 incelendiği zaman katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarına katılımlarını teşvik eden kişilerin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Elde edilen bulgulara göre, spor yapmaya teşvik etme konusunda "Aile", "Beden eğitimi öğretmeni", "Okul yöneticileri", "Diğer ders öğretmenleri" ve "Diğer" unsurların kadınları spora teşvik konusunda daha fazla yönlendirdikleri tespit edilmiştir. Buna karşılık kadınlarla kıyaslandığı zaman erkeklerin arkadaş çevresinin spora yönlendirmede daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Ekici, Bayrakdar ve Uğur (2009) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, öğrencileri ders dışı spor etkinliklerine teşvik eden bireylerin başında beden eğitimi öğretmenleri (%59.6) ve arkadaş çevresinin (%23.7) geldiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine teşvik etme konusunda okul yöneticileri, veliler, rehber öğretmenler ve diğer öğretmenlerin oldukça düşük bir orana sahip oldukları belirlenmiştir. Selçuk (2006) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, beden eğitimi öğretmeni ve aile unsurlarının erkeklerin spora teşvik edilmesinde yüksek paya sahip olduğu, kadınlarda ise genellikle arkadaş çevresinin spora yönelme de erkek çocuklarına kıyasla daha fazla etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.33.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerine Katıldıklarında Organizasyonda Karşılaştıkları Sorunların Cinsiyete Göre Dağılımı

Karşılaşılan sorunlar	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Okuldan izin alma sorunlarım oluyor	f %	62 13,4	92 17,9	154
Ailem okulumu ve derslerimi daha fazla önemseydiği için karşı çıkıyorlar	f %	94 20,4	96 18,7	190
Spor alanlarının ya da malzemelerin yetersiz kalıyor	f %	46 10,0	83 16,2	129
Öğretmen çok sert	f %	13 2,8	30 5,8	43
Öğretmen yeterli bilgiye sahip değil	f %	14 3,0	28 5,5	42
Hiçbir sorunla karşılaşmıyorum	f %	212 46,0	167 32,6	379
Diğer	f %	20 4,3	17 3,3	37
Toplam	f	461	513	974

$X^2= 43,329$; SD:7 $p= ,001$

Tablo 4.33 incelendiği zaman katılımcıların ders dışı okul spor etkinliklerine katıldıklarında organizasyonda karşılaştıkları sorunların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, erkekler ile kıyaslandığı zaman kadınların ders dışı spor etkinliklerine katılım konusunda herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları belirlenmiştir. Buna karşılık erkek öğrencilerin okuldan izin alma, ailenin derslerden dolayı spor yapmalarına engel olmaları, spor alan ve malzemelerinin yetersiz olması, öğretmenlerin sert davranışları ve öğretmenlerin konuya ilişkin yeterli bilgiye sahip olmaması gibi sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Selçuk (2006) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, ders dışı spor etkinliklerine katılım sorunlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, kadınlarla kıyaslandığı zaman erkek öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılım konusunda daha az sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılım sorunlarının başında malzeme yetersizliği ve öğretmenlerin çok sert olmalarının geldiği tespit edilmiştir. Kadınların ders dışı spor etkinliklerine katılım sorunlarının başında ise ailelerinin karşı çıkmasının,

okulda izin alma konusunda sorun yaşanmasının ve öğretmen yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir. Gacar (2001) tarafından yapılan diğer bir araştırmada, öğretmen görüşlerine göre lise öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarının önündeki engellerin başında malzeme yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrencilerin ders yoğunluğu ve vakit bulamama gibi nedenlerden dolayı ders dışı spor etkinliklerine katılma da sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.34.

Katılımcıların Ders Dışı Okul Spor Yarışmalarının Yaptığı Etkilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yarışmaların yaptığı etkiler	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Kendime güven duygumu geliştirdi	f	244	264	508
	%	29,4	32,4	
Paylaşma ve yardımlaşma duygumu geliştirdi	f	87	130	217
	%	10,5	16,0	
Sosyal gelişimime yardımcı olur	f	198	177	375
	%	23,8	21,7	
Fiziksel ve ruhsal gelişimime yardımcı olur	f	134	110	244
	%	16,1	13,5	
Okul başarılarıma olumlu etki sağladı	f	25	38	63
	%	3,0	4,7	
Toplum kurallarına uyumumu sağladı	f	66	35	101
	%	7,9	4,3	
Ruhsal rahatlamamı sağladı	f	59	41	100
	%	7,1	5,0	
Liderlik vasfımı geliştirdi	f	13	16	29
	%	1,6	2,0	
Olumlu ya da olumsuz hiçbir etki yapmadı	f	4	3	7
	%	,5	,4	
Diğer	f	1	0	1
	%	,1	,0	
Toplam	f	831	814	1645

$X^2= 39,857$; SD:10 p= ,001

Tablo 4.34 incelendiği zaman katılımcıların ders dışı okul spor yarışmalarının yaptığı etkilerin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, spora katılım “Kendime güven duygumu geliştirdi”, “Paylaşma ve yardımlaşma duygumu geliştirdi”, “Okul başarılarıma olumlu etki sağladı” ve “Liderlik vasfımı geliştirdi” düşüncelerine erkek öğrencilerin daha fazla katıldığı, erkeklerle kıyaslandığı zaman kadınların spora katılım ile “Ruhsal rahatlamamı sağladı”, “Sosyal gelişimime yardımcı olur”,

“Fiziksel ve ruhsal gelişimime yardımcı olur” ve “Toplum kurallarına uyumumu sağladı” düşüncelerine daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir.

Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir araştırmada, spora katılım “Kendime güvenimi geliştirir”, “Fiziksel olarak güçlenmemi sağlar”, “Sosyal çevrem genişlemesine katkıda bulunur”, “Liderlik özelliklerimi geliştirir”, “Kendimi daha iyi hissetmemi sağlar” ve “Kurallara uymamı sağlar” düşüncelerine erkek öğrencilerin, spora katılım “Paylaşım duygularımı geliştirir” düşüncesine ise kadınların daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir (Selçuk, 2006).

Tablo 4.35.

Katılımcıların Ders Dışı Spor Yarışmalarının Daha Verimli Nasıl Yürütülebileceği Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Konuya ilişkin görüşler	Tanımlayıcı istatistik	Kadın	Erkek	Toplam
Çalışma yapılan branşlarda antrenörlerden görüş alınmalı	f	187	231	418
	%	19,1	25,5	
Bölge okulları ile iletişim sağlayarak yapılan çalışmalarda yardımlaşma sağlanmalı	f	129	140	269
	%	13,2	15,5	
Okul spor kulüpleri kurulmalı	f	216	211	427
	%	22,0	23,3	
Ders dışı okul spor faaliyetleri sadece okul takımlarına yönelik olmamalıdır. İstekli tüm öğrencileri faaliyet yapılmadığı	f	141	96	237
	%	14,4	10,6	
Öğrencilerin yarışma duygularını tatmin etmelidir	f	63	48	111
	%	6,4	5,3	
Beden eğitimi öğretmenlerinin dışında diğer branş öğretmenleri ve okul idaresi bu faaliyetleri ilgili olmalı teşvik etmelidir	f	80	60	140
	%	8,2	6,6	
Öğrencilerin kişisel gelişimlerini takip edilmelidir	f	67	47	114
	%	6,8	5,2	
Yeterli malzeme ve araç bulundurulmalıdır	f	45	35	80
	%	4,6	3,9	
Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı artırılmalı, aynı faaliyetlerde birden fazla öğretmen görevlendirilebilmelidir	f	37	26	63
	%	3,8	2,9	
Beden eğitimi öğretmenleri yerine antrenörler	f	13	12	25

(koç) görevlendirilmelidir	%	1,3	1,3	
Diğer	f	2	0	2
	%	,2	,0	
Toplam	f	980	906	1886

$X^2= 37,373$; SD:11 $p= ,001$

Tablo 4.35 incelendiği zaman katılımcıların ders dışı spor yarışmalarının daha verimli nasıl yürütülebileceği hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre, konuya ilişkin olarak “Çalışma yapılan branşlarda antrenörlerden görüş alınmalı”, “Okul spor kulüpleri kurulmalı”, “Bölge okulları ile iletişim sağlayarak yapılan çalışmalarda yardımlaşma sağlanmalı”, “Beden eğitimi öğretmenlerinin dışında diğer branş öğretmenleri ve okul idaresi bu faaliyetleri ilgili olmalı teşvik etmelidir”, “Öğrencilerin kişisel gelişimlerini takip edilmelidir”, “Yeterli malzeme ve araç bulundurulmalıdır”, “Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı artırılmalı, aynı faaliyetlerde birden fazla öğretmen görevlendirilebilmelidir” görüşlerine erkek öğrencilerin daha fazla katıldığı, “Ders dışı okul spor faaliyetleri sadece okul takımlarına yönelik olmamalıdır. İstekli tüm öğrencileri faaliyet yapılmadığı”, “Öğrencilerin yarışma duygularını tatmin etmelidir” görüşlerine ise kadınların daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ülkemizde spora katılımın önündeki engeller içerisinde malzeme ve spor alanlarının yetersizliğinin geldiği bilinmektedir (Şahin, 2007; Gökdoğan, 2007; Kara, 2006; Ekici, Bayrakdar ve Uğur, 2009; Pehlivan, 1998). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, ders dışı spor etkinliklerine katılımın daha verimli yürütülmesi için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada, erkek ve kadınların en önemli gördükleri unsurların başında “Beden eğitimi öğretmenlerinin dışında diğer branş öğretmenleri ve okul idaresi öğrencilere karşı ilgili olmalı, öğrencileri teşvik etmelidir” (%75.7), düşüncesinin geldiği, bunu sırasıyla “Yeterli malzeme ve araç bulundurulmalıdır” (%70.8) ve “Okul spor kulüpleri kurulmalı” (%62.5) düşüncelerinin takip ettiği tespit edilmiştir. Aynı araştırmada, “Çalışma yapılan branşlarda antrenörlerden görüş alınmalı” (%6.2) ifadesinin konuya ilişkin olarak en az tercih edilen seçenek olduğu belirlenmiştir (Selçuk, 2006). İlköğretim ve liselerde yapılan benzer bir çalışmada, öğretmen görüşlerine göre ders dışı spor etkinliklerinin daha verimli yapılabilmesi için okul idarecilerinin konuya ilişkin yaklaşımlarının olumlu olması gerektiği belirlenmiştir. Bunun yanında, diğer öğretmenlerle işbirliği, okul, kulüp ve Gençlik Spor İl Müdürlükleri arasındaki işbirliğinin sağlanmasının da ders dışı spor etkinliklerinin verimliliğini arttıracak unsurlar içerisinde yer aldığı belirlenmiştir (Gacar, 2001).

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

5.1.Sonuçlar

1. Sınıf değişkeni açısından ele alındığı zaman, tüm sınıflarda en fazla tercih edilen spor dalının futbol olduğu, bunun yanında ders dışı okul spor faaliyetlerinin sınıflarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
2. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor faaliyetlerinin babalarının meslek türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
3. Araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin çocuklarını spor yapmaları konusunda destekleme durumlarının ailedeki kişi sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.
4. Araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin çocuklarını spor yapmaları konusunda destekleme durumlarının annelerinin meslek türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.
5. Araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin çocuklarını spor yapmaları konusunda destekleme durumlarının babalarının meslek türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.
6. Araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin çocuklarını spor yapmaları konusunda destekleme durumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.
7. Ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları ders dışı okul spor faaliyetlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
8. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul yarışmalarına katıldıkları sürede derslerindeki değişimin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.
9. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul yarışmalarına katıldıkları sürede derslerindeki değişimin öğrenim gördükleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.
10. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin katıldıkları spor branşını tercih etme nedenlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

11. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde yaşadıkları sorunların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

12. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarına katılmalarından dolayı eğitimlerinde yaşadıkları sorunların öğrenim gördükleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

13. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin spor yaptıklarında kendilerini ruhsal olarak nasıl hissettiklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

14. Ortaöğretim öğrencilerinin spor yaptıklarında kendilerini fiziksel olarak nasıl hissettiklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

15. Araştırmaya katılan öğrencilerin ders dışı okul spor yarışmalarına katılımlarını teşvik eden kişilerin öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

16. Araştırmaya ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor etkinliklerine katıldıklarında organizasyonda karşılaştıkları sorunların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

17. Araştırmaya ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor yarışmalarının yaptığı etkilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

18. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor yarışmalarının daha verimli nasıl yürütülebileceği hakkındaki görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

5.2.Öneriler

1. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarının eğitim hayatları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarının eğitim hayatlarını etkilemeyecek biçimde tasarlanması için gerekli düzenlemeler yapılabilir. Bu kapsamda öğrencilerin özellikle hafta sonları katılabilecekleri spor etkinliklerinin sayısı artırılabilir. Bunun yanında ders müfredatlarının öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine daha rahat katılmalarını sağlayacak biçimde düzenlenmesi faydalı olabilir.

2. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılımları üzerinde cinsiyetin önemli bir belirleyici olduğu belirlenmiş, buna göre erkek ve kadınların tercih ettikleri ders dışı spor etkinliklerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Benzer şekilde öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerinden elde ettikleri faydaların da cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu dikkate alınarak gerek erkek gerekse de kadınların istek ve ihtiyaçlarına uygun spor etkinliklerine katılmaları için gerekli düzenlemeler yapılabilir. Bu kapsamda özellikle hem kadın hem de erkeklerin ilgisini çekecek ders dışı spor kursları ve müsabakaları düzenlenebilir.

3. Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerine katılım süreçlerinde karşılaştıkları sorunların cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bunun yanında öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerinin daha verimli yürütülmesine ilişkin görüşlerinin de cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı spor etkinliklerinde karşılaştıkları sorunların iyi irdelenmesine, cinsiyete göre en sık karşılaşılan sorunların en aza indirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu amaçla ortaöğretim kurumlarında yönetici ve idarecilerin ders dışı spor etkinliklerine yönelik olarak öğrencilerin istek ve beklentilerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapmalarının, her iki cinsiyetteki öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirleyip söz konusu sorunları en aza indirmek için bazı önlemler almalarının faydalı olacağı düşünülebilir.

4. Araştırmada elde edilen bulgular dikkate alındığı zaman, yerel yönetimler ile Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerinin kadın ve erkek öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerinde karşılaştıkları sorunları en aza indirmeye yönelik bazı önlemler almalarının ders dışı spor etkinliklerine katılımı arttırmak için faydalı olacağı düşünülebilir. Bu amaçla ilgili kurumların kadın ve erkek öğrencilerin ilgilerini çekecek spor faaliyetlerinin sayısının arttırmalarının yararlı olacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ahioğlu-Lindberg, E. N. (2011). Piaget ve Ergenlikte Bilişsel Gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-10.
- Akçam, M., Boyacı, A., Pirgon, Ö. ve DüNDAR, B. (2013). Isparta İlindeki On Okulda Çocukluk Çağı Şişmanlık Sıklığı Değişiminin Değerlendirilmesi. *Türk Pediatri Arşivi*, 48(2), 152-155.
- Akman, M., Tüzün, S. ve Ünalın, P.Ç. (2012). Adolesanlarda Sağlıklı Beslenme Ve Fiziksel Aktivite Durumu. *Nobel Med.*, 8(1), 24-29.
- Aksoydan, E. ve Çakır, N. (2011). Adölesanların Beslenme Alışkanlıkları, Fiziksel Aktivite Düzeyleri Ve Vücut Kitle İndekslerinin Değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 53, 264-270.
- Aksoy, R., Bakış, M. ve Ünveren, M. (2012). *Spor Sosyolojisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Akyol, A., Bilgiç, P. ve Ersoy, G. (2008). *Fiziksel Aktivite, Beslenme ve Sağlıklı Yaşam*. 1. Baskı. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Altunkan, H. (2013). Karaman İlindeki 6-19 Yaş Grubu Çocuklarda Obezite Prevelansı. *Tıp Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 6-11.
- Aras, Ö. (2013). İlköğretim Kurumları İkinci Kademedede Öğrenim Gören Öğrenci Ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş Ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Asutay, H. ve Atik, O. (2012). Fatih Akın'ın "Kurz Und Schmerzlos" Filminde Türkalman Gençlik Alt Kültürlerinin Yansımaları. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 4(2), 37-51.
- Bal, E. (2010). İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Dersinin Yapılmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici ve Öğretmenlerin Rolü. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bailey, R. (2006). Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.

- Bayraktar, B. ve Sunay, H. (2007). Türkiye De Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar ve Spordan Beklentileri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2) 63-72.
- Blair, S. N., Kohl, H. W., Barlow, C. E., Paffenbarger, R. S., Gibbons, L. W. and Macera, C. A. (1995). Changes in Physical Fitness And All-Cause mortality: a Prospective Study of Healthy And Unhealthy Men. *Jama*, 273(14), 1093-1098.
- Bulgu, N. (2013). Spora Katılımda Toplumsal Fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi Öğrencileri Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 25-45.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, R. (2008). İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin, Takiben Yapılan Diğer Derslerde Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisinin Araştırılması (Kütahya ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dalton, B., Wilson, R., Evans, J.R. and Cochrane, S. (2015). Australian Indigenous Youth's Participation in Sport and Associated Health Outcomes: Empirical Analysis and Implications. *Sport Management Review*, 18, 57-68.
- Demirel, E. (2007). Afyonkarahisar İlindeki Öncelikli Spor Branşlarının Tespiti İle Bu Branşların Seçimine Etki Eden Sebeplerin Araştırılması Ve Kitle Sporunun Yaygınlaşması Açısından Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derman, O. (2008). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri*, 63, 19-21.
- Devecioğlu, S. ve Sarıkaya, M. (2006). Sporcu Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Değişkenler Işığında Profillerinin Belirlenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 301-314.
- Dönmez, F. ve Azizoğlu, N. (2010). Investigation of The Students' Science Process Skill Levels in Vocational Schools: A Case of Balıkesir. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(2), 79-109.

- Efe, M., Öztürk, F., Koparan, Ş. ve Şenişik, Y. (2008). 14-16 Yaş Grubu Erkeklerde Voleybol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 69-77.
- Ekici, S., Bayrakdar, A. ve Uğur, A.O. (2009). Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin ve Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Bakış Açılarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 430-444.
- Esatbeyoğlu, F. ve Karahan, B.G. (2014). Engelli Bireylerin Fiziksel Aktiviteye Katılımlarının Önündeki Engeller. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 25(2), 43-55.
- Filiz, K. ve Pepe, K. (2005). *Burdur İlinde Spora Katılımın Sosyo Ekonomik Boyutunun Araştırılması*. 1. Burdur Sempozyumu Bildiri Kitabı, 996-1001.
- Gacar, A. (2001). Elazığ İl Merkezindeki İlköğretim Okulları ve Liselerde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Öğrencileri Açısından Ders Dışı Egzersiz Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gökdoğan, D. (2007). Kahramanmaraş İlindeki Öncelikli Spor Branşlarının Tespiti İle Bu Branşların Seçimine Etki Eden Sebeplerin Araştırılması ve Kitle Sporunun Yaygınlaşması Açısından Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüş, H., Bulduk, S. ve Akdevelioğlu, Y. (2011). Yetiştirme Yurtlarında Kalan Adölesanların Beslenme ve Fiziksel Aktivite Durumlarının Vücut Kompozisyonları İle İlişkisinin Saptanması. *International Journal Of Human Sciences*, 8(1), 785-808.
- Gürses, İ. ve Kılavuz, M.A. (2011). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.
- Heidemann, M., Mølgaard, C., Husby, S., Schou, A.J., Klakk, H., Møller, N.C., Holst, R. and Wedderkopp, N., (2013). The Intensity of Physical Activity Influences Bone Mineral Accrual in Childhood: The Childhood Health, Activity And Motor Performance School (the CHAMPS) Study. Denmark, *BMC Pediatrics*, 13(32), 1-9.
- Hinkley, T., Teychenne, M., Downing, K. L., Ball, K., Salmon, J. and Hesketh, K. D. (2014). Early Childhood Physical Activity, Sedentary Behaviors And Psychosocial Well-Being: A Systematic Review. *Preventive Medicine*, 62, 182-192.

- Heper, E. (2012). *Spor Bilimleri İle İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. Spor Bilimlerine Giriş*. H. Ertan (Editör). Birinci Baskı. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Hünük, D., Özdemir, R.A., Yıldırım, G. ve Aşçı, H. (2013). 6. - 8. Sınıf Öğrencilerinin Fiziksel Aktiviteye Katılımında Algıladıkları Sosyal Desteğin Rolü. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 3-18
- Johannesson, E., Ringstrom, G., Abrahamsson, H. and Sadik, R., (2015). Intervention to Increase Physical Activity in Irritable Bowel Syndrome Shows Long-Term Positive Effects. *World Journal of Gastroenterology*, 21(2), 600-608.
- Kabak, F. (2009). Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Kara, B., Hatun, Ş., Aydoğan, M., Babaoğlu, K. ve Gökalp, A. S. (2003). Kocaeli İlindeki Lise Öğrencilerinde Sağlık Açısından Riskli Davranışların Değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46(1), 30-37.
- Kara, D. (2006). Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Araştırılması (Niğde İli Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Karayılmaz, A. (2006). Amatör Küme Futbolcularını Saldırganlığa İten Psiko-Sosyal Nedenler (Zonguldak Süper Amatör Ligi Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kazak, Ö.O. (2007). 9-14 Yaşındaki Çocukların Spora Katılım Nedenlerinin Değerlendirilmesi (Kütahya İli Örneği). Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keskin, Ö. (2014). Çocuklarda Beden Eğitimi ve Spora Katılımın Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-6.
- Kızılkaya, A. (2009). Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Küçük, S. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri İle Spora Katılımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçük, V. ve Koç, H. (2004). Psiko-sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-141.
- Laurson, K. R., Lee, J. A., Gentile, D. A., Walsh, D. A. and Eisenmann, J. C. (2014). Concurrent Associations Between Physical Activity, Screen Time, And Sleep Duration With Childhood Obesity. *ISRN Obesity*, 2014.
- MEB. (2011). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Bilişsel Gelişim*. 1. Baskı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Menteş, E., Mentş, B. ve Karacabey, K. (2011). Adölesan Dönemde Obezite ve Egzersiz. *International Journal of Human Sciences*, 8(2), 963-977.
- Metinoğlu, I., Pekol, S. ve Metinoğlu, Y. (2012). Kastamonu'da 10-12 Yaş Grubu Öğrencilerde Obezite Prevelansı ve Etkileyen Faktörler. *Acıbadem Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 117-123.
- Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özen, Ü., Eygü, H. ve Kabakuş, A. K. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Sporda Şiddet Ve Saldırganlık Algıları. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7, 323-342.
- Palaz, E.A., Tekgül, N., Karademirci, E. ve Öngel, K. (2012). Ergenlik Dönemi: Fiziksel Büyüme, Psikolojik ve Sosyal Gelişim Süreci. *Turkish Family Physician*, 3(4), 10-16.
- Pehlivan, Z. (2010). *Okullar Arası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporu Bırakma Ve Devam Etme Nedenleri*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, 163-166.
- Peluso, M. A. M. and Andrade, L. H. S. G. D. (2005). Physical Activity And Mental Health: The Association Between Exercise And Mood. *Clinics*, 60(1), 61-70.

- Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu M.F. ve Demirel E.T., Ramazanoğlu M.O., Altungül O. (2005). Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 153-157.
- Sağlam, M., Güçlü, MB., İnce, Dİ., Savcı, S. ve Arıkan, H. (2008). *Sigara ve Fiziksel Aktivite*. Birinci Baskı. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Sahebi, A. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Salar, B., Hekim, M. ve Tokgöz, M. (2012). 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 123-135.
- Saravi, F.D. and Sayegh, F., (2013). Bone Mineral Density and Body Composition of Adult Premenopausal Women with Three Levels of Physical Activity. *Journal of Osteoporosis*, <http://dx.doi.org/10.1155/2013/953271>
- Sarı, M. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinliklere Katılımının İncelenmesi. *AKU, Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(1), 72-89.
- Selçuk, T. (2006). Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Okul Spor Faaliyetlerine Katılımı ve Sorunları (Mersin İli Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Solak, Ö. (2012) Masa Başı Çalışanların Masabaşı Egzersizleriyle Fizyolojik Değişimlerinin ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Soyuer, F. ve Soyuer, A. (2008). Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(3), 219-224.
- Speyer, E., Herbinet, A., Vuillemin, A., Briançon, S. and Chastagner, P. (2010). Effect of Adapted Physical Activity Sessions in The Hospital on Health-Related Quality of Life For Children With Cancer: A Cross-Over Randomized Trial. *Pediatr Blood Cancer*, 55, 1160-1166.
- Şahan, H. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Yayınlanmamış doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Şahin, M. (2007). Karaman İlindeki Öncelikli Spor Branşlarının Tespiti İle Branşların Seçimine Etki Eden Sebeplerin Araştırılması Ve Kitle Sporunun Yaygınlaşması Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, M., Yetim, A. A. ve Çelik, A. (2012). Psikolojik Sağlamlığın Gelişiminde Koruyucu Bir Faktör Olarak Spor ve Fiziksel Aktivite. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 373-380.
- Şenyüzlü, E. (2013). Üniversite Öğrencilerinde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, F., Ulukol, B., Berberoğlu, M., Gülnar, S. B., Adıyaman, P. ve Öcal, G. (2005). Ankara'da Bir İlköğretim Okulu Ve Lisede Obezite Sıklığı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 58(4), 163-166.
- Şirin, E.F., Çağlayan, H.S., Çetin, M.Ç. ve İnce, A. (2008). Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 98-110.
- Vandewater, E. A., Shim, M. S. and Caplovitz, A. G. (2004). Linking Obesity And Activity Level With Children's Television And Video Game Use. *Journal of Adolescence*, 27, 71-85.
- Yaprak, P. ve Amman, M.T. (2009). Sporda Kadınlar ve Sorunları. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 39-49.
- Yazarer, İ., Taşmektepligil, M. Y., Ağaoğlu, Y. S., Ağaoğlu, S. A., Albay, F. ve Eker, H. (2004). Yaz Spor Okullarında Basketbol Çalışmalarına Katılan Grupların İki Aylık Gelişmelerinin Fiziksel Yönden Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(4) 163-170
- Yüksel, Y., Hekim, M., Gürkan, O. (2014). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Davranış Biçimlerinin Fiziksel Aktiviteye Katılım ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 12 Haziran 2014, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı Burcu SALAR
Doğum Yeri ve Tarihi Almanya / 11.05.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

Bildiği yabancı Diller İngilizce

Yayınlar

Salar, B., Hekim, M., Tokgöz, M. (2012). 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(6), 123-135.

Salar, B. (2015). Çocuklarda Sosyal Gelişimin Desteklenmesinde Sporun Etkileri. II. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi. 28-30 Mayıs, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Deneyimler

Stajlar

Aldığı Belgeler

Çalıştığı Kurumlar

İletişim burcusalar@hotmail.com